

Ekonomická negativa zakázaných dohod a zneužití monopolního postavení podle práva EU

Simona Macholová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Simona MACHOLOVÁ**
Osobní číslo: **M100013**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Ekonomická negativa zakázaných dohod a zneužití monopolního postavení podle práva EU**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte průzkum literárních pramenů a zpracujte teoretické a metodické poznatky týkající se hospodářské soutěže EU.
- Popište formy porušování hospodářské soutěže, zejména zneužití dominantního postavení a zakázané dohody.

II. Praktická část

- Analyzujte a zhodnoťte vybraná rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.
- Navrhněte opatření směřující k minimalizaci ekonomických nákladů spojených s monopolním postavením.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

DĚDIČ, Jan a Petr ČECH. Obchodní právo po vstupu ČR do EU, aneb, Co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo? 2. dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Bova Polygon, 2005, 485 s. ISBN 80-727-3122-x.

ELIÁŠ, Karel. Kurs obchodního práva. Obecná část., Soutěžní právo. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 609 s. ISBN 80-7179-854-1.

ONDREJOVÁ, Dana. Národní šampioni a hospodářská soutěž. Praha: Linde, 2007, 314 s. ISBN 978-80-7201-678-5.

RAUS, David a Robert NERUDA. Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU: Ičeské soutěžní právo a legislativa EU s komentářem: dohody narušující hospodářskou soutěž a zneužití dominantního postavení. 1. vyd. Brno: CP Books, 2005, 359 s. ISBN 80-2510-394-3.

SVOBODA, Pavel. Úvod do evropského práva. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 362 s. ISBN 978-80-7400-334-9.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: 15. února 2013
Termín odevzdání bakalářské práce: 17. května 2013

Ve Zlíně dne 15. února 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 16.5.2013

Simona Grudolova

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou soutěžního práva Evropské unie, zejména formami porušení hospodářské soutěže – zakázané dohody a zneužití dominantního postavení.

V teoretické části byly vymezeny základní pojmy hospodářské soutěže a následně popsány jednotlivé druhy zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení.

Praktická část se zabývá jednotlivými případy porušení hospodářské soutěže z praxe řešené Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Rovněž jsou popsána ekonomická negativa zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení a nakonec navrhuta opatření směřující k minimalizaci nákladů spojených s existencí dominantního resp. monopolního postavení na trhu.

Klíčová slova: hospodářská soutěž, právo EU, zakázané dohody, dominantní postavení, účastník, správní řízení

ABSTRACT

This thesis deals with the competition law of the European Union, in particular forms of violation of competition - prohibited agreements and abuse of dominant position.

The first part of the thesis defines the basic terms of the competition and then describes the different types of prohibited agreements and abuse of dominant position.

The practical part deals with individual cases of violation of competition practice designed by the Office for Protection of Competition. It also describes the economic disadvantages of prohibited agreements and abuse of dominant position and finally suggests particular measures to minimize the costs associated with the existence of a dominant respectively monopoly position in the market.

Keywords: Economic Competition, Law of the EU, Prohibited Agreements, Dominant Position, Participant, Administrative Procedure

Tímto bych chtěla poděkovat mému vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Jiřímu Zichovi, PhD. za jeho odborné vedení, ochotu a čas, který mi při zpracování bakalářské práce věnoval. V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat za podporu mé rodině.

„Ničeho na světě se není třeba bát, je jen třeba všemu porozumět.“

Marie Curie-Sklodovská

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ EU	12
1.1 HISTORIE VZNIKU EU	12
1.2 SOUTĚŽNÍ PRÁVO A SOUTĚŽNÍ POLITIKA EU.....	13
1.3 DĚLENÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	14
1.4 ZÁKLADNÍ POJMY	15
2 KARTELOVÉ PRÁVO	17
2.1 ZAKÁZANÉ DOHODY.....	17
2.1.1 Skutková podstata zakázaných dohod.....	20
2.1.2 Demonstrativní příklady zakázaných dohod.....	21
2.1.3 Dopad na obchod mezi členskými státy.....	23
2.1.4 Možnosti výjimek.....	24
2.2 ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO POSTAVENÍ.....	25
2.2.1 Skutková podstata zneužití dominantního postavení	26
2.2.2 Demonstrativní příklady zneužití dominantního postavení	26
3 VZTAH MEZI ČLÁNKY 101 A 102 SFEU	29
3.1 ORGÁNY ODPOVĚDNÉ ZA DODRŽOVÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	30
3.2 SANKCE ZA PORUŠENÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	31
3.3 VZTAH MEZI KOMISÍ A VNITROSTÁTNÍMI ORGÁNY	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
4 ANALÝZA A ZHODNOCENÍ VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚOHS	34
4.1 ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	34
4.2 ZAKÁZANÉ DOHODY.....	35
4.2.1 Dohody mezi podniky	36
4.2.2 Rozhodnutí sdružení soutěžitelů	38
4.2.3 Jednání ve vzájemné shodě	40
4.3 ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO POSTAVENÍ.....	41
4.4 ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ	44
4.4.1 Proces narovnání	45
5 STATISTIKA NEJVYŠŠÍCH ULOŽENÝCH POKUT	48
5.1 CELKOVÁ VÝŠE ULOŽENÝCH POKUT.....	50
6 EKONOMICKÁ NEGATIVA PORUŠENÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	51
6.1 NEGATIVA ZAKÁZANÝCH DOHOD	51
6.2 NEGATIVA ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO A MONOPOLNÍHO POSTAVENÍ.....	52
7 NÁVRHY K MINIMALIZACI NÁKLADŮ SPOJENÝCH S DOMINANTNÍM A MONOPOLNÍM POSTAVENÍM	54
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	62

SEZNAM TABULEK.....	63
----------------------------	-----------

ÚVOD

Ochrana hospodářské soutěže je nepochybně nezbytným nástrojem regulace správného fungování trhu. Nejen v České republice, ale i po celém světě nabývá ochrana hospodářské soutěže důležitosti, neboť bez ní by došlo k zhroucení mechanismu volného trhu. K zajištění regulovaného trhu je nezbytná existence pravidel, tedy zákonů upravujících hospodářskou soutěž a rovněž orgánů, jenž vykonávají dozor nad dodržováním těchto zákonů a v případě jejich porušení sjednávají nápravu. V České republice jej provádí Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a v rámci celé Evropské unie má na starost tento úkol Evropská Komise.

Pokud by neexistoval efektivní dozor, účastníci trhu - soutěžitelé, by nejspíš jednali pouze ve svém zájmu či ku svému prospěchu. Na trhu by nastal chaos. Soutěžitelé s významným postavením by mohli z trhu vyřadit méně schopné konkurenty, čímž by své postavení ještě více posílili a mohli by jej začít zneužívat. Předmětem ochrany jsou především spotřebitelé, ale také menší soutěžitelé, jež nemají na trhu tak významné postavení a kteří bývají nejvíce poškozováni.

Cílem mé bakalářské práce je vymežit základní formy a právní úpravu porušování hospodářské soutěže, zejména zakázaných dohod (kartelů) a zneužívání dominantního postavení. Detailně popsat jednotlivé druhy zakázaných dohod, dopady na trh (zvýšení cen nad tržní úroveň, omezení nabídky zboží a služeb, atd.), ostatní soutěžitele a v neposlední řadě na konečné spotřebitele. Stejně tak popsat jednotlivé příklady zneužívání dominantního postavení.

Dalším cílem mé práce je popsat a zhodnotit konkrétní příklady z praxe řešené Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a na závěr shrnout jaká ekonomická negativa přináší právě dvě zmiňované formy porušení hospodářské soutěže a podat možné návrhy směřující k minimalizaci nákladů spojených s dominantním a monopolním postavením.

Od této práce jsem si rovněž slibovala získání více poznatků z oblasti soutěžního práva a hlubší poznání problematiky zakázaných dohod a zneužívání dominance, seznámení se s případy z každodenní praxe a postupy soutěžního úřadu při řešení protiprávního jednání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ EU

1.1 Historie vzniku EU

Právo EU, tak jak ho známe dnes, je výsledkem zhruba šedesáti let vývoje. S myšlenkou sjednocené Evropy se můžeme setkat již ve starých literaturách, kdy tehdejší myslitelé viděli v evropské integraci sílu zejména při zajištění obrany vůči nepřítelům a způsob řešení vnitroeurovských sporů. (Svoboda, 2011, s. 3)

Proces utváření Evropské unie Svoboda (2011, s. 4 – 12) člení na několik základních etap. První etapa je označována jako předkomunitární Evropa (1945 – 1951). Po skončení 2. světové války se vítězné mocnosti potýkaly nejen s politickými, ale také s ekonomickými problémy, proto Winston Churchill, jako první roku 1946 na svém projevu na univerzitě v Curychu volal po vytvoření sjednocené Evropy. O rok později, vyhlášením Marshallova plánu, se v Evropě už začaly utvářet mezinárodní organizace postavené na principu mezistátní spolupráce s tím, že každý jejich členský stát má právo veta proti společnému rozhodnutí. V oblasti ekonomické to byla OEEC (dnešní OECD), v oblasti společné obrany NATO a Rada Evropy pro ochranu demokracie, lidských práv a právního státu.

Následuje etapa komunitární Evropy (1952 – 1992). Do mezistátní spolupráce vstupuje nový prvek – nadnárodní integrace, jejímž cílem je vysoký stupeň ekonomické a politické integrace a intenzivnější zasahování EU do pravomocí členských států. Během těchto let bylo přijato několik smluv rozšiřujících a prohlubujících evropskou integraci (Schumannova deklarace, Smlouva o Evropském společenství uhlí a oceli, Římské smlouvy zakládající Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství atomové energie, Jednotný evropský akt). (Svoboda, 2011, s. 5 – 6)

Třetí etapa zvaná komunitárně – unijní Evropa (1992 – 2009) je charakterizována vytvořením Evropské unie. Opět vzniklo mnoho důležitých smluv upevňujících integraci (Maastrichtská smlouva, Amsterodamská smlouva, Niceská smlouva). (Svoboda, 2011, s. 10)

Poslední etapu, trvající od roku 2009 do současnosti, nazýváme unijní Evropa. Stěžejní roli této etapy zaujímá Lisabonská smlouva přijatá roku 2007. Přijetím smlouvy došlo k hluboké demokratizaci EU, tedy posílení vlivu Evropského parlamentu i parlamentu vnitrostátních. (Svoboda, 2011, s. 12)

S každou etapou se postupně připojovali další členské státy. Nyní má EU 27 členů a jedná se o přistoupení Chorvatska. I do budoucna se předpokládá další rozšiřování a prohlubování integrace. (Svoboda, 2011, s. 13)

1.2 Soutěžní právo a soutěžní politika EU

Pojem soutěžní právo je odvozen od hospodářské soutěže. Soutěžní právo je souhrn právních norem, upravujících pravidla chování subjektů na soutěžním trhu. V rámci Evropské unie se setkáváme i s pojmem soutěžní politika, který je širším termínem a lze jej chápat jako soubor všech aktivit Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže, včetně těchto právních norem, upravujících hospodářskou soutěž. (Outlá a kol., 2008, s. 253)

Ochrana hospodářské soutěže je již od počátku evropské poválečné integrace započaté v 50. letech 20. století jednou z klíčových politik, jejíž základní princip, ochrana mechanismu volného trhu, nalézáme v prvotních smlouvách zakládajících jednotlivá Společenství. První ucelená pravidla pro ochranu hospodářské soutěže vznikla podepsáním Římské smlouvy z roku 1957. Už před druhou světovou válkou samozřejmě v Evropě existovaly dílčí antitrustové zákony, k jejich rozšíření ale došlo až právě díky Římským smlouvám. (Outlá a kol., 2008, s. 258; CzechTrade, © 1997 – 2013a)

Soutěžní politika prostřednictvím právního rámce zajišťuje na vnitřním trhu nenarušovanou hospodářskou soutěž v rámci celé EU. Tento úkol vychází ze skutečnosti, že vytváření jednotného trhu, charakterizovaného odstraněním národních bariér znemožňujících volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu v zemích EU, by postrádalo smysl bez existence efektivní soutěžní politiky. Spojený evropský trh by v prostředí neregulované hospodářské soutěže nebyl schopen udržet volnou soutěž. Trh by brzy ovládl jeden nebo několik nejsilnějších hráčů, kteří by mohli nastolit nevýhodné obchodní podmínky a méně schopní konkurenti by byli okamžitě vyřazeni ze hry. Soutěž by skončila, jelikož by na trhu nezbyla žádná konkurence. Myšlenka vnitřního trhu by tak se všemi jeho přednostmi přišla vniveč. (Outlá a kol., 2008, s. 258; CzechTrade, © 1997 – 2013a)

Cílem soutěžní politiky je mimo jiné zajistit trvalý hospodářský rozvoj, jak jednotlivých zemích, tak EU jako celku. Snaží se o stabilní obchodní pozici, vysoký stupeň zaměstnanosti, zvyšování životní úrovně a především upevňování jednotného vnitřního trhu. Záměrem je donutit podniky k efektivnější a kvalitnější produkci při zachování přiměřených cen. Konečným cílem je současná ochrana podniku i spotřebitele.

(Svoboda, 2011, s. 279; CzechTrade, © 1997 – 2013a)

Na trhu je přirozené, že mezi účastníky dochází k soupeření. Hospodářskou soutěž lze vymezit jako proces, kdy dochází mezi soutěžiteli k neustálému předbíhání ve zlepšování jejich obchodní pozice, každý se snaží o co největší prospěch a nejlepší umístění na trhu. Účastníci hospodářské soutěže mají právo rozvíjet svou hospodářskou činnost v zájmu dosažení konkurenceschopných výsledků, na druhou stranu jsou ale povinni respektovat závazná pravidla. Někteří však v zájmu vlastní prosperity mají tendenci daná pravidla obcházet a právě proto musí na trhu fungovat efektivní dozor. (Raus a Neruda, 2005, s. 3; Europa, © 2013)

Soutěživost, která je spravedlivá, je obecně velmi důležitá, protože je předpokladem pro růst na trhu. Když si účastníci soutěže vzájemně konkurují, má to za následek na jedné straně snížení cen zboží a služeb a na straně druhé zvýšení kvality a rozšíření sortimentu. Což je pro soutěžitele nezbytné, aby se na trhu udrželi a neztratili zákazníky. V konečném důsledku jsou to právě sami zákazníci, kteří ze soutěžení podniků nejvíce profitují. Takový proces vede pochopitelně k neustálému zdokonalování výrobků, k technologickému pokroku a inovacím, což je velkou výhodou hospodářské soutěže, ze které těží celá společnost. (Svoboda, 2011, s. 226)

Nezbytné jsou platné právní předpisy, jejich dodržování a následná kontrola, jelikož bez ní by došlo ke zhroucení principu volného trhu, což by vedlo k negativním dopadům, jak na konečné spotřebitele, tak i na celé národní hospodářství. (Outlá a kol., 2008, s. 257)

1.3 Dělení soutěžního práva

Soutěžní právo dělíme na kartelové neboli antitrustové právo, regulaci spojování soutěžitelů, oblast liberalizace a veřejné podpory. V některých literaturách bývá do kategorie soutěžního práva řazena i antidumpingová opatření, která chrání domácí výrobce před nekalou soutěží ze strany výrobců, resp. dovozců, mající sídlo mimo země EU. Například Outlá a kol. (2008) řadí problematiku antidumpingu do společné obchodní politiky a nikoli do politiky soutěžní.

Do kategorie kartelového práva řadíme dvě samostatné oblasti, zákaz společných dohod mezi podniky, které mohou negativně ovlivnit obchod a narušit soutěž na vnitřním trhu a zákaz zneužívání dominantního postavení. (Outlá a kol., 2008, s. 254)

Regulace spojování soutěžitelů má za cíl omezit možnosti spojení více podniků v jeden,

především tam, kde by to vedlo k tržní dominanci a tedy riziku narušení hospodářské soutěže. (Outlá a kol., 2008, s. 255)

Oblast liberalizace omezuje možnosti udělování zvláštních pravomocí vybraným podnikům. Jedná se o odvětví, která jsou pod kontrolou státní moci, například telekomunikace, doprava či energetika. Tyto podniky jsou následně podrobeny přísným kontrolám. (CzechTrade, © 1997 – 2013b; Outlá a kol., 2008, s. 255)

Oblast veřejné podpory zakazuje udělování finančních příspěvků členských zemí plynoucích z veřejných prostředků na výpomoc vybraným podnikům. (Outlá a kol., 2008, s. 255)

Tato práce se věnuje unijnímu právu kartelovému, jehož právní základ představují články 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (v době před přijetím Lisabonské smlouvy se jednalo o články 81 a 82 Smlouvy o založení Evropského společenství) a s tím související nařízení Rady č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy, které nahradilo nařízení Rady č. 17/1962. (Europa, © 2011)

Rozsah bakalářské práce nedává možnost věnovat se problematice hospodářské soutěže v celé její šíři. Zcela záměrně je tedy opominuta problematika spojování soutěžitelů, která je poměrně mladým doplňkem klasického kartelového práva, a která není ani zahrnuta do zakládacích Smluv, nýbrž podléhá pouze pravidlům stanovených v nařízení Rady č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004, o kontrole spojování podniků. Stejně tak není věnována pozornost oblasti liberalizace a veřejné podpory, kterou lze také považovat za zcela samostatnou kapitolu. (Outlá a kol., 2008, s. 255; Petr a kol., 2010, s. 155)

1.4 Základní pojmy

Tržní síla

Tržní sílu můžeme definovat jako schopnost určitého podniku ovlivňovat ceny. Podnik disponující tržní silou může přijmout takovou obchodní strategii, pomocí které vytlačí z trhu konkurenty a následně zvýší ceny nad tržní úroveň. Význam tržní síly v soutěžním právu spočívá především v tom, že se zabývá jednáním pouze podniků mající tuto schopnost. (Petr a kol., 2010, s. 1)

Relevantní trh

Základem kartelového práva je relevantní trh. Nejjednodušší vymezení pojmu trh říká, že jde o místo, kde se střetává nabídka s poptávkou, v určitém čase a po určitých výrobcích. Ovšem trh z hlediska posuzování konkrétního případu, kdy došlo k narušení hospodářské soutěže, je třeba věcně, časově a prostorově vymezit tak, aby bylo objektivně posouzeno postavení soutěžitelů. Takto vymezený trh musí zahrnovat všechny výrobky nebo služby, které jsou spotřebiteli reálně k dispozici a zároveň musí být alternativou ke zboží či službě produkované soutěžitelem, jehož jednání je zkoumáno. Vymezení relevantního trhu je stěžejní krok analýzy pro posouzení soutěžního případu. (Svoboda, 2007, s. 227 – 229; Raus a Neruda, 2005, s. 11)

Za věcný trh považujeme takový, který obsahuje výrobky či služby, který zákazník na základě jejich charakteristik považuje za srovnatelné či společně zastupitelné, tedy že dovedou uspokojit stejné potřeby alespoň podobným způsobem. Z prostorového hlediska jde o trh, který se nachází na území, na kterém soutěžitelé nabízejí dané zboží či služby, a ve kterém jsou homogenní soutěžní podmínky, jež jsou dostatečně odlišné od sousedících území. U vymezení časového trhu se nejčastěji posuzuje, zda jde o trh dočasný, kdy jde o sezónní práce a nebo zda jde o trh trvalý. (Svoboda, 2007, s. 227 – 229; Raus a Neruda, 2005, s. 11)

Podnik

Samotný článek 101 SFEU blíže necharakterizuje význam slova podnik. Avšak tento termín je pro kartelové právo klíčový. Jednotnou definici podal Evropský soudní dvůr a zní následovně: „*Podnik je jakákoli nezávislá ekonomická jednotka, která vykonává obchodní či hospodářskou aktivitu bez ohledu na její právní statut a způsob jejího financování.*“ Jde o velmi široké pojetí a podnikem dle této definice může být i subjekt založený za jiným účelem, než dosažení zisku. Může být financován z veřejných prostředků a může jím být i ekonomická jednotka bez právní subjektivity. Jediným omezením je nezávislost a proto nelze za podnik považovat filiálky mateřských společností, které jsou podřízeny a nemohou jednat zcela samostatně. Dohody mezi dceřinými a mateřskými společnostmi, které jsou propojeny majetkově nebo ovládány jednou osobou, nelze považovat za dohody mezi podniky ve smyslu článku 101 SFEU, protože ve skutečnosti jde o jeden samotný podnik. Jestliže se protisoutěžního jednání dopustí dceřiná společnost, podle Dědiče a Čecha (2005), lze takové chování přičítat mateřské společnosti. (Outlá a kol., 2008, s. 262)

2 KARTELOVÉ PRÁVO

Základem právní úpravy EU proti omezování hospodářské soutěže je již výše zmíněná Smlouva o fungování Evropské unie. Zejména článek 101 o zákazu uzavírání dohod narušujících soutěž, článek 102 o zákazu zneužití dominantního postavení a článek 103 obsahující pravidla pro proceduru přijetí a obsahové náležitosti nařízení a směrnic potřebných k provedení zásad v článcích 101 a 102 SFEU.

2.1 Zakázané dohody

Právní úprava zákazu dohod narušujících soutěž, jak již bylo výše zmíněno, je zakotvena v článku 101 SFEU, odstavci prvním, který prohlašuje: „*S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.*“

Zakázaného jednání v podobě společných dohod se musí dopustit minimálně dva subjekty, jde tedy vždy o jednání dvoustranné či vícestranné. Čímž se zásadně liší od zneužití dominantního postavení, kdy jde o jednání jednostranné. Nemůžeme však vyloučit, že některé jednání je současně porušením jak článku 101 SFEU, tak i článku 102 SFEU. U zakázaných dohod se však mohou vyskytnout složité případy, které se mohou jevit jako jednání jednostranné, ve skutečnosti je však prokázáno jako vícestranné. (Petr a kol., 2010, s. 155)

Zakázané dohody představují nebezpečí pro hospodářskou soutěž, protože buď přímo svým cílem nebo důsledkem narušují tržní prostředí a omezují tak spravedlivý konkurenční boj o zákazníky. Existují však výjimky, kdy spolupráce mezi podniky má pozitivní dopad na trh a přináší pro zákazníky výhody. Taková společná jednání mezi podniky musí splňovat konkrétní podmínky a na základě výjimek jsou vyloučeny z postihu soutěžních úřadů. Konkrétní případy takových dohod budou podrobněji rozebrány v kapitole 2.1.4.

(Petr a kol., 2010, s. 155)

V primárním právu nenajdeme rozdíl mezi vertikálními a horizontálními dohodami, teorie tyto pojmy ovšem rozlišuje. Dohody horizontální uzavírají mezi sebou účastníci soutěže působící na stejné úrovni, jde tedy o dohody uzavírané mezi konkurenty. Příkladem jsou dohody mezi několika prodejci elektroniky nebo dohody mezi více výrobci elektroniky. Jiným názvem pro horizontální dohody jsou dohody kartelové. Právě dohody horizontální

se považují za nejnebezpečnější a jejich dopad na trh bývá nejzávažnější. Naopak dohody uzavřené mezi vzájemně si nekonkurujícími soutěžiteli, jež působí na různých úrovních trhu, typicky mezi odběratelem a dodavatelem určitého výrobku, se nazývají vertikální. Synonymem pro vertikální dohody jsou dohody distribuční a ty nejsou, až na výjimky, tolik nebezpečné. Obecně za nejškodlivější se považují dohody o cenách, o rozdělení trhu, omezení výroby či odbytu. (Petr a kol., 2010, s. 155; Outlá a kol., 2008, s. 265)

Svoboda (2011, s. 283) vysvětluje, že sankce za uzavření zakázaných dohod je, že dohoda je zakázaná a absolutně neplatná a podniku hrozí i veřejnoprávní finanční sankce od soutěžního orgánu vnitrostátního (v případě České republiky Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže) či unijního (Komise).

Dohody mezi podniky

„Za dohody mezi podniky jsou považovány jakákoli ujednání, ve kterých je vyjadřována vůle jejich subjektů v postavení soutěžitelů určitým předem stanoveným způsobem v budoucnu jednat.“ Klíčovým aspektem pro porušení článku 101 SFEU je tedy společná vůle chovat se určitým způsobem. (Raus a Neruda, 2005, s. 54)

Výše zmíněné dohody nelze považovat za běžné smlouvy v soukromém právu, které aby byly platné, musí splňovat určité zákonné požadavky. Protisoutěžní dohody žádné takové požadavky nemají, nemusí se tedy řídit např. občanským či obchodním zákoníkem. Co mají společné, je ale souladné vyjádření dvou jednostranných úkonů, tj. nabídky a akceptace. Na způsobu uzavření dohody také nezáleží. Forma dohody může být písemná, ústní nebo dokonce konkludentní, pokud je možné prokázat shodný projev vůle všech účastníků takovéto neformální dohody. Za zakázané se považují i tzv. gentlemanské dohody, uzavřené na čestné slovo, které ale bývají sankcionovány jako tzv. jednání ve vzájemné shodě. (Outlá a kol., 2008, s. 264; Petr a kol., 2010, s. 160; Svoboda, 2011, s. 284)

Písemné ujednání bývá nejméně časté, aby nebyl zanechán žádný fyzický důkaz o protiprávním jednání. Ústní nebo konkludentní formy dohody bývají častější, které významně stěžují práci soutěžního úřadu při hledání důkazů. Aby bylo možno určit jednání za zakázané, je totiž zapotřebí důkaz o existenci jakékoli koordinace nebo kooperace. Způsoby, kterými podniky pravidla porušují bývají čím dál více propracovanější, aby minimalizovaly zanechání stop po svém protiprávním jednání. V případě ústní či konkludentní formy dohody mohou být za důkazy považovány neobvykle časté schůzky či telefonické nebo písemné kontakty mezi soutěžiteli, které svou samotnou podstatou jsou podezřelé. Existu-

jí situace, kdy společnou vůli nelze dovodit jinak, než z jednání podniku na trhu, pro to ale musí mít soutěžní úřad dostačující důkaz o existenci shodné vůle. (Raus a Neruda, 2008, s. 54; Petr a kol., 2010, s. 160)

Rozhodnutí sdružení podniků

Podniky se dopouštějí zakázaného jednání také prostřednictvím sdružení, jehož jsou členy. Za rozhodnutí sdružení podniků lze považovat „*veškerý jakoukoli formou vyjádřený projev vůle směřující vůči soutěžitelům od orgánu, jenž reprezentuje útvar, který si tyto soutěžitelé založili*“, přičemž právní charakter sdružení není relevantní a nemusí jít nutně o sdružení podnikatelů, nýbrž i družstva, zájmová profesní sdružení či profesní komory. Ani zde není forma projevu vůle konkrétně vymezena, může se jednat o usnesení výkonných orgánů sdružení, usnesení ve stanovách nebo jiných interních předpisech sdružení. Důležitá je opět projevená vůle všech členů ke společnému postupu a podmínka, že jde skutečně o úkon sdružení. Za zakázané rozhodnutí sdružení se považuje i pouhé doporučení, například ohledně cenových limitů. (Dědič a Čech, 2005, s. 307; Outlá a kol., 2008, s. 264; Raus a Neruda, 2005, s. 59)

K porušení pravidel hospodářské soutěže formou rozhodnutí sdružení dochází především tam, kde je v daném oboru příliš mnoho soutěžitelů a spolupráce bývá dlouhodobější. K pravidelným schůzkám a výměně informací dochází na stanoveném místě, což značně ulehčuje práci soutěžitelům a oproti zakázaným dohodám může alespoň ze začátku působit méně nápadně. (Petr a kol., 2010, s.163)

Jednání ve vzájemné shodě

Podle rozhodnutí SDEU v rozsudku známého pod zkratkou „Barviva“, se za vzájemnou shodu považuje „*libovolná forma koordinované mezipodnikové činnosti, která úmyslně nahrazuje uzavření konkrétní dohody mezi podniky a poškozují hospodářskou soutěž*“. Soutěžitelé se mezi sebou srozmují tak, aby jejich jednání přímo nenaplňovalo znaky dohody a nemohlo tak být porušením článku 101 SFEU, avšak svou podstatou protisoutěžní je. Soutěžitelé ve vzájemné shodě obcházejí konkurenční riziko. Například informují ostatní podniky o plánovaných krocích, uvalí obdobné specifické obchodní podmínky, ukončí spolupráci s konkurentem ze strany více podniků nebo současně změní cenovou politiku. Jednání ve vzájemné shodě je z uvedených typů zakázaných dohod nejméně formalizované a proto i dokazování je velmi obtížné. K prokázání existence takového jednání dochází až podle výsledného efektu. V praxi bývá obtížné rozlišit tento protiprávní postup od ná-

hodného paralelního jednání podniků, kdy soutěžitelé pro udržení na trhu jsou nuceni průběžně sledovat obchodní situaci konkurenčních podniků a přizpůsobovat se jí. (Outlá a kol., 2008, s. 264 - 265)

2.1.1 Skutková podstata zakázaných dohod

Pro posouzení, zda určité jednání podniků naplňuje skutkové znaky zakázané dohody podle článku 101 SFEU, je nutné zodpovědět následující otázky:

1. Zda vůbec existuje v daném případě nějaká dohoda?
2. Zda taková dohoda může potencionálně ovlivnit mezinárodní obchod v rámci zemi EU?

Každá dohoda musí být posouzena, zda má potencionální vliv na mezinárodní obchod. S problémem individuálního posouzení každé dohody vznikl postupem času systém tzv. blokových výjimek, který vydala Komise, aby ze zákazu obsaženém v článku 101 SFEU vyňala některé netypické případy. Existují nařízení, která při splnění podmínek, osvobodí konkrétní dohody podniků ve specifických hospodářských oblastech ze zákazu stanoveném zákonem. (Outlá a kol., 2008, s. 265 – 266)

Pokud se najde případ, kdy protisoutěžní jednání nemá vliv na mezistátní obchod v rámci EU, pak není posuzován podle práva EU, nýbrž podle práva státu, kterého se jednání dotýká. Neplatí ovšem, že pokud je dohoda uzavřena mezi dvěma soutěžiteli se sídlem v tomtéž členském státu, je automaticky posuzována podle práva vnitrostátního. Může nastat situace, kdy dohoda je sice uzavřena mezi subjekty ve stejném státě, avšak znemožní tím cizím podnikům vstup na celý trh a mezinárodní obchod tak ovlivní. (Outlá a kol., 2008, s. 266)

3. Zda taková dohoda směřuje k negativnímu ovlivnění hospodářské soutěže, ať už cíleně nebo náhodně?

Po posouzení, zda dané jednání lze označit jako dohodu a zda může potencionálně ovlivnit mezinárodní obchod, zbývá už jen posoudit, zda může mít negativní dopad na hospodářskou soutěž. Cílem soutěžní politiky je postihovat pouze taková jednání, která mohou hospodářskou soutěž skutečně narušit, nikoli veškerou spolupráci mezi všemi podniky. Podmínkou pro aplikaci článku 101 SFEU je, aby nepovolené jednání bylo citelné. Na základě tohoto pojmu jsou Komisí ustanoveny tzv. bagatelní dohody, které citelně neohrožují hospodářskou soutěž a nevztahuje se na ně zákaz podle článku 101 SFEU. Bagatelní dohody musí splňovat určité podmínky. Například vyjmutí malých a středních podniků z aplikace

článku 101 SFEU, jež jsou definovány jako podniky s maximálním obratem 50 milionu EUR a s maximálním počtem zaměstnanců 250, jelikož jsou jednoznačně považovány za nezpůsobilé citelně ovlivnit hospodářskou soutěž. (Outlá a kol., 2008, s. 265 - 267; Svoboda, 2011, s. 286)

2.1.2 Demonstrativní příklady zakázaných dohod

Článek 101 SFEU v odstavci 1 názorně vyjmenovává pět nejběžnějších typů zakázaných dohod. Uvedené první tři typy jsou označovány jako tzv. tvrdé kartely, z jejichž názvu vyplývá, že jde o nejzávažnější formu protisoutěžních dohod.

[... dohody, které ...]

- a) „přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;
- b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;
- c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování;
- d) uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v hospodářské soutěži;
- e) podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesoúvisejí.“ (Outlá a kol., 2008, s. 268 – 269)

Cenové kartely

Nejčastějším a zároveň nejnebezpečnějším typem jsou cenové kartely, kterými se přímo nebo nepřímo určují nákupní či prodejní ceny (čl. 101 písm. a/ SFEU). Takové dohody mohou být jak na horizontální, tak na vertikální úrovni. Horizontální cenový kartel spočívá v dohodě mezi konkurenty o předem sjednané ceně daného zboží určeného pro prodej. Vertikální cenový kartel stanovuje ceny pro konečného spotřebitele v případě navazujícího prodeje. Dohoda se nemusí týkat pouze ceny celkové, nýbrž i srážky z prodeje. Dalším typem ustanoveným též čl. 101 odst. 1 písm. a/ SFEU jsou dohody o určení jiných obchodních podmínek. I u tohoto typu se můžeme setkat s dohodami vertikálními i horizontálními. (Dědič a Čech, 2005, s. 308; Raus a Neruda, 2005, s. 62 - 63)

Výrobní kartely

Výrobní kartely omezují nebo kontrolují výrobu (čl. 101 písm. b/ SFEU). Uzavírají je zpravidla vzájemně si konkurující subjekty a zajišťují si tak zachování určité pozice

v dobách, kdy dochází na trhu k náhlému negativnímu vývoji, případně v době, kdy vývoj nelze předem odhadnout. Na horizontální úrovni by šlo o situaci, kdy se mezi sebou dohodnou dva nebo více soutěžitelů na omezení své produkce, což pravděpodobně zapříčiní převis poptávky a účastníci kartelu zareagují zvýšením cen. Můžeme se setkat i s výrobním kartelem na vertikální úrovni, pokud by dodavatel nařizoval odběrateli kolik a jaký typ zboží má na trh dodávat. Výrobní kartel může zahrnovat taktéž dohody o technickém rozvoji. (Dědič a Čech, 2005, s. 308; Raus a Neruda, 2005, s. 64)

Distribuční kartely

Distribuční nebo také segmentační kartely rozdělují trhy nebo zdroje zásobování (čl. 101 písm. c/ SFEU). Tento typ kartelu spočívá v dohodě soutěžitelů působících na stejném relevantním trhu o segmentaci svých dodavatelů nebo odběratelů podle území, specializace, druhu produktů či zákazníků. Rozlišujeme horizontální dohody na poptávkové straně a horizontální dohody na straně nabídkové. V prvním případě se soutěžitelé domluví, že každý z nich bude odebírat zboží od rozdílných dodavatelů. V druhém případě se soutěžitelé naopak dohodnou, že každý z nich bude dodávat zboží rozdílným odběratelům. (Dědič a Čech, 2005, s. 308; Raus a Neruda, 2005, s. 65)

Raus a Neruda (2005, s. 65 - 66) uvádí jako příklad horizontální segmentační dohody, kdy si soutěžitelé - opraváři motocyklů jedné značky rozdělí činnost podle území tak, že jeden z nich bude provádět opravy zákazníkům v Praze a na Moravě, kdežto druhý v Čechách mimo Prahu. Pokud se ti samí soutěžitelé domluví, že každý z nich bude odebírat náhradní díly od dvou různých velkoobchodníků, pak jde o rozdělení zdrojů zásobování. V tomto případě jde o typický horizontální kartel na straně poptávky.

Diskriminační kartely

Účastníci diskriminačních kartelů bezdůvodně uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné obchodní podmínky při plnění stejné povahy (čl. 101 písm. d/ SFEU). Skupina soutěžitelů je v nevýhodě a dochází k umělé regulaci vstupu nových soutěžitelů na trh. Rozdílné podmínky lze shledat v cenách, množství plnění, záručních či dodacích podmínkách. Rovněž mohou být tyto typy kartelů uzavírány na horizontální i vertikální úrovni. (Raus a Neruda, 2005, s. 66)

Raus a Neruda (2005, s. 66) v případě vertikálního diskriminačního kartelu uvádí situaci, kdy ve smlouvě mezi výrobcem mléčných výrobků a jeho distributorem, který odebírané zboží dále prodává, je uveden závazek distributora prodávat dané zboží určité skupině zá-

kazníků za vyšší ceny, než obvykle. Přičemž za dodržení závazku bude distributorovi poskytnuta sleva. V případě horizontálního diskriminačního kartelu se domluví dva velkoobchodní distributoři mléčných výrobků, že při prodeji jednoho druhu výrobků maloobchodníkům budou toho druhého doporučovat pro odběr druhého výrobku a při splnění tohoto požadavku poskytnou maloobchodníkům slevu na své zboží. Oba dva případy vykazují i prvky cenového kartelu.

Junktimační kartely

Poslední formou zakázaných dohod jsou tzv. junktimační kartely, které podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana musí přijmout další plnění, které s předmětem smlouvy věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisí (čl. 101 písm. e/ SFEU). Podniky v konkurenčním postavení se dohodnou na totožném postupu, který budou uplatňovat vůči třetím osobám. Smlouvy budou totožně vázat na plnění dalších podmínek, nejčastěji dodání dalšího zboží a vyloučí tak třetím osobám možnost svobodného výběru. Nezbytnou podmínkou k naplnění skutkové podstaty junktimačního kartelu je skutečnost, že jde o odlišný druh zboží, mezi kterým s původně dodávaným zbožím není logická vazba a nelze jej prodávat společně. (Raus a Neruda, 2005, s. 67)

Vázanými obchody si výrobci nejčastěji zajišťují odbyt hůře prodejného zboží. Raus a Neruda (2005, s. 67) uvádí, že ve smlouvě mezi výrobcem žvýkaček a jeho distributorem může být uveden dodatek o současné koupě dobře prodejné příchutě žvýkaček, o které distributor žádá, s méně prodejnou specifickou chutí žvýkaček, které se prodávají méně. Prodejce může ve smlouvě stanovit, že např. za každých odebraných 1000 ks dobře prodejných žvýkaček zároveň odebere dalších 200 ks hůře prodejných žvýkaček. V takovém případě jde o vertikální junktimační kartel.

Dále Raus a Neruda (2005, s. 67) uvádí situaci, kdy se domluví dva nebo více výrobců cukrovinek na společném postupu, že budou přijímat objednávky od svých odběratelů vyžadujících dodání oblíbených žvýkaček pouze za podmínky současné dodávky i daného množství cukru, který výrobci získali jako zbytkové zboží. V tomto případě hovoříme o horizontálním junktimačním kartelu.

2.1.3 Dopad na obchod mezi členskými státy

Aby mohlo dojít k aplikaci článku 101 SFEU na protisoutěžní jednání, musí mít dopad na mezinárodní obchod v rámci EU. Svoboda (2011, s. 287) uvádí, že dopad může být

jak přímý, nepřímý, skutečný, tak i potencionální. Obchodem je myšleno obchodování se zbožím i službami, případně jiné hospodářské činnosti. Při nesplnění této podmínky se právo EU neaplikuje, není ale vyloučeno použití soutěžního práva vnitrostátního.

Mezinárodním dopadem je myšlena dohoda podniků ze dvou členských států, ale s účinky pouze na území jednoho z nich nebo dohoda podniků z jednoho členského státu s účinky v něm. (Svoboda, 2011, s. 287)

2.1.4 Možnosti výjimek

Praxe i ekonomické teorie se shodují, že ne všechna protikonkurenční spolupráce musí být vždy nebezpečná. I když dohoda spadá pod zákaz článku 101/1 SFEU, může být výjimečně legální. Musí splňovat kumulativně zákonem stanovené podmínky. V článku 101/3 SFEU najdeme výčet dohod, které nejsou považovány za zakázané:

- „dohody nebo kategorie dohod mezi podniky,
- rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků a
- jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie,

kteřé přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhražují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které

- a) *neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;*
- b) *neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.“*

Jak je vidět, některé dohody mohou mít velmi pozitivní efekt a ve specifických případech mohou přínosy protisoutěžní spolupráce podniků převážit nad jejich negativa. (Outlá a kol., 2008, s. 270; Svoboda 2011, s. 288)

Výjimky ze zákazu podle článku 101/3 SFEU mohou Rada i Komise uzákonit i jako tzv. blokové výjimky ve formě nařízení. Proto mají blokové výjimky přímý účinek a podniky se jich mohou dovolat přímo, aniž by museli vyčkávat předchozího rozhodnutí.

Oproti blokovým výjimkám, dříve existovaly i individuální výjimky. Dnes již de iure neexistují, ale de facto může Komise rozhodnout o neaplikovatelnosti Nařízení na konkrétní dohodu z důvodu, že dohoda nenaplnuje podmínky zákazu čl. 101/1 SFEU a nebo byly splněny podmínky čl. 101/3 SFEU. V takovém případě se nejedná o výjimku ze zákazu,

nýbrž jen konstatování o dovolenosti daného jednání. (Svoboda, 2011, s. 288)

2.2 Zneužití dominantního postavení

Zneužití dominantního postavení je druhou formou narušení hospodářské soutěže v rámci kartelového práva. Právní úprava je zakotvena v článku 102 SFEU, která tvrdí: „*S vnitřním trhem je neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části.*“

Znění Smlouvy o fungování EU opět nevymezuje pojem dominantní postavení. Definici najdeme v rozsudku SDEU a za dominantní postavení je považována taková „*pozice hospodářské síly, která podniku umožňuje zabráňovat zachování účinné hospodářské soutěže na relevantním trhu tím, že mu dává sílu chovat se do značné míry nezávisle na svých konkurentech, zákaznících a konečně i na spotřebitelích.*“ (Petr a kol., 2010, s. 237 - 238)

Právní úprava se dotýká pouze dominantních podniků, které jsou schopny se na trhu chovat nezávisle. Dominance je důležitá, jelikož jen podniky s významnou tržní silou si mohou dovolit určovat vlastní pravidla, například razantně snížit ceny svých výrobků. U standardních podniků by takové chování mohlo být konečné, jelikož jsou nuceni bojovat o vlastní přežití a snížení cen by mohlo vést k likvidaci. Stejně tak si nedominantní podnik nemůže dovolit dlouhodobě nereagovat na chování dominantního subjektu, který výrazně sníží ceny. Není to otázka pouze cenové politiky, nýbrž mnohem více praktik, které budou podrobněji rozebrány v další kapitole. Typickým rysem a zároveň nebezpečím dominantního podniku pro ostatní je možnost nerespektování soutěžní zákonitosti, aniž by tím utrpěl škodu. (Outlá a kol., 2008, s. 277 - 278)

K posouzení, zda se podnik nachází v pozici dominantního postavení, slouží řada ukazatelů, ale stěžejním je velikost tržního podílu. Jestliže podnik zaujímá více jak 50 % tržního podílu na relevantním trhu, lze jej považovat za dominantní. Může se však stát, že i podnik s méně jak 50 % tržního podílu vykazuje známky dominance, má jiné výhody oproti tržnímu podílu a ty ho na trhu staví do dominantní pozice. Takovými výhodami může být technologický náskok podniku, existence zvláštních nebo výlučných práv nebo převaha podniku v kapitálové vybavenosti. Následující tabulky blíže zachycuje procentuální rozdělení hodnocení dominance. (Outlá a kol., 2008, s. 278 - 279)

Tabulka 1 Hodnocení dominance

Tržní podíl	Hodnocení dominance
> 75 %	Podnik je bez dalších podmínek v dominantním postavení.
40 % - 75 %	Platí vyvratitelná domněnka, že podnik je v dominantním postavení.
25 % - 40 %	Platí vyvratitelná domněnka, že podnik není v dominantním postavení.
> 25 %	Podnik nemůže být v dominantním postavení.

Zdroj tabulky: Outlá a kol., 2008, s. 278

2.2.1 Skutková podstata zneužití dominantního postavení

Pro posouzení, zda určité jednání podniků naplňuje skutkové znaky zneužití dominantního postavení podle článku 102 SFEU, je nutné posoudit následující okolnosti:

1. Zda se zákaz vztahuje jen na jednání podniku;
2. Jednání podniku musí mít alespoň potenciální schopnost ovlivnit obchod mezi členskými státy;
3. Daný podnik musí být v dominantním postavení na společném trhu nebo jeho části;
4. Podnik musí svého postavení zneužít.

Nutno upozornit, že samotná existence dominantního postavení zakázaná není. Teprve zneužitím dominantní pozice se podnik dopouští protiprávního jednání a následně je sankcionován. V následující kapitole je již samotný výčet nepovoleného jednání. (Outlá a kol., 2008, s. 280 - 281)

2.2.2 Demonstrativní příklady zneužití dominantního postavení

Článek 102 SFEU názorně vymezuje v čem zejména zneužívání dominantního postavení spočívá:

- a) „v přímém nebo nepřímém vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek;
- b) v omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů;
- c) v uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné po-

vahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži;

d) v podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí. “

Nepřiměřené podmínky

Vynucování, ať přímo či nepřímo, nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek je nejobvyklejší formou zneužití dominantního postavení. (čl. 102 písm. a/ SFEU). Petr a kol. (2010) za nepřiměřené rozumí nevyvážený vztah mezi cenou a ekonomickou hodnotou zboží nebo služby. Dominantní podnik využívá svého výlučného postavení na relevantním trhu a svým obchodním partnerům vnucuje nevýhodné smluvní podmínky. Dominant buď ze strany dodavatele požaduje příliš vysoké ceny, nebo z pozice odběratele naopak ceny příliš nízké. Pokud obchodní partneři pravidla nerespektují a nepřistoupí na stanovené podmínky, v případě přímé formy zneužití dominant obchod odmítne, v případě nepřímé formy se projeví zhoršením obchodních vztahů. Pokud partner nepřistoupí na vysoké ceny, dominantní podnik dodá zboží se zpožděním či neposkytne přiměřenou záruční lhůtu. (Petr a kol., 2010, s. 326; Raus a Neruda, 2005, s. 117)

Omezení výroby, odbytu a technického pokroku

Druhou formou zneužití se dopustí dominant, který omezí výrobu, odbyt nebo technický rozvoj na úkor spotřebitelů. (čl. 102 písm. b/ SFEU). Cílem jednání dominanta je vyhladovění trhu prostřednictvím odmítnutí poskytnutí dodávek, s čímž mohou být spojeny právě nerovné podmínky, a následné nasycení trhu prostřednictvím dodávek již mnohem dražších, než původní. S touto formou zneužití se setkáváme zejména u monopolů, jelikož pouze v takovém případě skutečně dojde k restrikci výroby či odbytu, protože chybějící nabídka může být jen s těží nahrazena dodávkami konkurentů. (Raus a Neruda, 2005, s. 119)

Diskriminace

Zneužití dominantního postavení formou diskriminace se dopouští dominant při uplatňování rozdílných obchodních podmínek vůči svým obchodním partnerům při plnění stejné povahy (čl. 102 písm. c/ SFEU). Dominant nabízí své zboží nebo služby několika odběratelům, po kterých neoprávněně požaduje rozdílné podmínky. Podmínkou pro naplnění skutkové podstaty je totožnost plnění a neoprávněné jednání musí znevýhodňovat jeho adresáta. Častým typem diskriminačního kartelu jsou ujednání o odlišných prodejních nebo nákupních cenách, aniž by pro to existoval věcný důvod.

(Dědič a Čech, 2005, s. 308 - 309; Raus a Neruda, 2005, s. 119)

Junktimace

Poslední formou zneužití dominantního postavení je tzv. junktimace neboli vázaný obchod, kdy dominant podmiňuje dodání konkrétního zboží spolu s dodáním dalšího zboží, které s původním zbožím věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisí (čl. 102 písm. d/ SFEU). Dominant se snaží prostřednictvím trhu dodávaného zboží, na kterém má významnou tržní sílu, získat výlučné postavení i na druhém trhu, kde již s takovou silou nedisponuje. Dominant si prostřednictvím této praktiky zajistí větší odbyt méně prodávaného zboží. Nezbytnou podmínkou je, aby zboží spolu skutečně věcně nebo podle zvyklostí nesouviselo, jelikož dodání zboží současně s jiným zbožím, které spolu podle smlouvy souvisí, není porušením práva, i pokud jde o dodání dominantním podnikem. (Raus a Neruda, 2005, s. 118)

3 VZTAH MEZI ČLÁNKY 101 A 102 SFEU

Pokud porovnáme případy zakázaných dohod podle článku 101 SFEU s případy zneužití dominantního postavení podle článku 102 SFEU, na první pohled vidíme velmi obdobné protisoutěžní praktiky, avšak několik zásadních rozdílů mezi nimi jsou. (Outlá a kol., 2008, s. 281)

Článek 101 SFEU zakazuje praktiky uskutečňované více podniky, které se snaží vyhnout spravedlivému soutěžení a obejít rizika plynoucí z takové soutěže, kdežto článek 102 SFEU podobné praktiky zakazuje až v případě již na trhu existujícího dominanty, který by danými praktikami hospodářskou soutěž narušil. (Petr a kol., 2010, s. 278)

Dále v článku 101 SFEU najdeme ustanovení o výjimce, na kterou se zákon za přesně daných podmínek nevztahuje, ať už pomocí blokové výjimky nebo výčtu v odstavci 3 SFEU daného článku, který vymezuje druhy dohod, které naopak přispívají k technickému či hospodářskému rozvoji. Článek 102 SFEU žádné takové výjimky neumožňuje.

(Petr a kol., 2010, s. 279)

Článek 101 SFEU také na rozdíl od článku 102 SFEU výslovně stanovuje, že by se měl vztahovat na jednání, „jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu.“ (Petr a kol., 2010, s. 278)

Není vyloučeno, že se dominantní podnik může dopustit porušení článku 101 i 102 SFEU zároveň. V takovém případě se použije paralelní aplikace obou uvedených článků na jeden skutkový základ. A jak již bylo výše zmíněno u článku 102 SFEU není možno připustit výjimku a jakkoliv by bylo jednání dominanty základem vykazující známky dohody, která je vyjmuta ze zákazu (ať už podle čl. 101 odst. 3 SFEU nebo blokové výjimky), dominantní podnik přesto může být shledán narušitelem článku 102 SFEU, neboť udělení výjimky nezabraňuje aplikaci článku 102 SFEU. (Petr a kol., 2010, s. 278 – 279)

Článek 101 i 102 SFEU se nachází na stejné úrovni, nejsou ve vztahu nadřazenosti a proto se vzájemně doplňují. Prováděná kontrola na základě Nařízení 1/2003 je následná, tudíž se kontrolují až důsledky protisoutěžního jednání, zjišťování pouhé protiprávnosti samotného jednání se neprovádí. Odpovědnost za soulad jednání nebo uzavíraných dohod nesou podniky samy. Mají možnost konzultace s Komisí, ale pouze v případech skutečné nejasnosti, když jde o nové a dosud nevyřešené případy aplikace článku 101 a 102 SFEU. (Svoboda, 2011, s. 292)

3.1 Orgány odpovědné za dodržování soutěžního práva

Při uplatňování soutěžních předpisů EU hraje hlavní roli Evropská komise. „Komise je kolektivní permanentní orgán, jenž zastupuje zájmy čisté evropské integrace, tj. dbá na maximalistický výklad závazků členských států, jde tedy o nadnárodní, ne mezivládní orgán.“ (Svoboda, 2011, s. 55)

Dominantní úloha Komise vyplývá z těchto pravomocí:

1. Legislativa - předkládá návrhy nařízení a směrnic k provedení čl. 101 a 102 SFEU vůči Radě (čl. 103/1 SFEU);
2. Obecná pravomoc k provádění čl. 101 a 102 SFEU, včetně pravomoci k vyšetřování a k rozhodování o případných porušeních (čl. 105/1 SFEU);
3. Nadřazené postavení při spolupráci s vnitrostátními soutěžními orgány při aplikaci soutěžního práva EU. (Svoboda, 2011, s. 57, 293)

Článek 102 SFEU stanoví, že Komise „vyšetřuje případy domnělého porušení uvedených zásad. Zjistí-li, že k porušení došlo, navrhne prostředky vhodné k jeho odstranění ... Trvá-li porušení i nadále, Komise konstatuje porušení zásad zdůvodněným rozhodnutím ...“

(Svoboda, 2011, s. 293)

Řízení před Komisí má tři fáze – **zahájení, vyšetřování a rozhodnutí**. První fázi může Komise provést jednak na návrh dotčených podniků, tak i bez návrhu a to v souvislosti s pravidelně prováděným průzkumem hospodářských sektorů. (Svoboda, 2011, s. 293)

Fáze vyšetřování zahrnuje v první řadě jednostranné vyšetřování a poté sporné řízení. Komise v rámci vyšetřování má navíc právo požadovat veškeré potřebné informace od vlády či jiných úřadů členských zemí a od podniků, kontrolovat účetní knihy, včetně možnosti pořizovat z nich kopie, vyžadovat na místě ústní vysvětlení a vyslýchat jakékoliv zaměstnance firmy, vstupovat do prostor podniku, dopravních prostředků i pozemků včetně bytů, dále vstupovat do obydlí vedení podniku i ostatních zaměstnanců, pokud existuje podezření, že se tam skrývají informace, a to se souhlasem soudu dotčeného státu. Soutěžní úřad členského státu, na jehož území vyšetřování probíhá, je o jeho průběhu informován. Případně mohou pověřené osoby Komise vnitrostátním úřadům asistovat. Pro efektivní prokazování protisoutěžních dohod využívá Komise následující nástroje:

1. Místní šetření, která nejsou předem hlášena;
2. Program shovívavosti, který spočívá ve zmírnění nebo dokonce upuštění od pokuty takovému účastníkovi protisoutěžní dohody, jenž sám z vlastní vůle dodá důkazy o existenci zakázaného jednání;
3. Procedura narovnání, kdy se podniky dohodnou s Komisí na omezení procesních práv při vyšetřování nebo na snížení pokuty o 10 %;
4. Dohadování o vině. (Svoboda, 2011, s. 293 - 294)

Poslední fáze zahrnuje zjištění a příkaz k ukončení porušení, dále Komise nařídí prozatímní opatření, přijme závazky plynoucí porušovateli a uloží sankci. (Svoboda, 2011, s. 295)

3.2 Sankce za porušení soutěžního práva

Za porušení článku 101 a 102 SFEU následuje postih porušitelů buď ve formě absolutní neplatnosti zakázané dohody a nebo finanční sankce. Uložená pokuta se může vyšplhat až do výše 10 % obratu za poslední rok, přičemž výše pokuty může být snížena podle výše uvedených programů – shovívavosti, narovnání, nebo naopak zvýšena z důvodu recidivy. Udělováním sankcí se Komise snaží zabránit opětovnému porušování hospodářské soutěže a odradit od zákazného jednání i ostatní podniky. (Svoboda, 2011, s. 295)

3.3 Vztah mezi Komisí a vnitrostátními orgány

Soutěžním úřadem odpovědným za ochranu hospodářské soutěže v EU je, jak již bylo zmíněno, Evropská komise. Podstatnou úlohu při aplikaci článku 101 a 102 SFEU také mají soutěžní úřady a soudy jednotlivých členských států, v případě, že Komise nebo jiný soutěžní orgán členského státu o věci již nejedná. Členské státy mají povinnost Komisi předat každé rozhodnutí vnitrostátních soudů týkající se soutěžního práva. Princip spolupráce mezi Komisí a vnitrostátními soutěžními orgány spočívá v decentralizaci rozhodovacích pravomocí náležející Komisi na vnitrostátní soutěžní orgány, přičemž Komise se nachází v nadřazeném postavení. (Svoboda, 2011, s. 296)

Soutěžní právo, které upravuje problematiku zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení a jež vyplývá především z článku 101 a 102 SFEU a z Nařízení Rady č. 1/2003, je založeno na stejných principech, jako české soutěžní právo, které vyplývá ze zákona č.143/2001 Sb, o ochraně hospodářské soutěže z Hlavy druhé (§ 3) a z Hlavy třetí (§ 10). I přes totožnost těchto dvou zákonů není jedno, která právní úprava se v konkrétních případech použije, stejně tak není jedno, který soutěžní orgán se bude věcí zabývat. Jestliže

protisoutěžní jednání má vliv na obchod mezi členskými státy, pak se aplikuje právo EU a členské státy mohou zakázat kartelovou dohodu podle svého práva, pouze v případě je-li zakázána i podle článku 101 SFEU, nebo pokud nespadá do působnosti Nařízení č. 1/2003. Je výhradně na Komisi, která rozhodne, zda nebylo porušeno právo EU, i v případě, když vnitrostátní soutěžní orgán určí jinak. (Raus a Neruda, 2005, s. 42; Svoboda, 2011, s. 297).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA A ZHODNOCENÍ VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚOHS

V praktické části bakalářské práce se budu věnovat vybraným rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen “Úřad“ nebo “ÚOHS“). Nejprve stručně objasním hlavní úlohu ÚOHS, jakožto soutěžního orgánu působícím na území České republiky a následně uvedu jednotlivé řešené případy z praxe. V první části uvedu příklady z oblasti zakázaných dohod, jak ve formě dohod mezi podniky, rozhodnutí sdružení soutěžitelů, tak ve formě jednání ve vzájemné shodě. Ve druhé části uvedu příklady z oblasti zneužití dominantního postavení. Nakonec se budu zabývat i alternativním řešením méně závažných případů a aplikací programu leniency a procesu narovnání v jednotlivých případech porušení hospodářské soutěže.

4.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

„Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústřední orgán státní správy České republiky s pravomocemi v oblasti ochrany hospodářské soutěže, dohledu nad zadáváním veřejných zakázek a v monitoringu a koordinaci veřejné podpory.“ (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012a)

Aby Úřad dosáhl fungování trhu podle pravidel hospodářské soutěže, snaží se vést soutěžitele k tomu, aby dodržovali stanovené normy, zasahuje proti praktikám, které narušují hospodářskou soutěž a zároveň dává možnost soutěžitelům nezákonné jednání napravit. Právní úprava ochrany hospodářské soutěže na území České republiky vychází z práva EU, především z článku 101 a 102 SFEU. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012b)

Mimo jiné Úřad dohlíží na zadávání veřejných zakázek, přezkoumává úkony zadavatelů veřejných zakázek a spolupracuje při úpravách a tvorbě legislativy v této oblasti. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012b)

Sídlo ÚOHS se nachází v Brně a jejím současným předsedou (od roku 2009) je Ing. Petr Rafaj. Organizačně je Úřad členěn na 4 sekce. Prvním místopředsedou je JUDr. Hynek Brom, který vede Sekci veřejné regulace a správy Úřadu. Sekci hospodářské soutěže řídí místopředseda JUDr. Michal Petr, Sekci veřejných zakázek řídí místopředsedkyně JUDr. Eva Kubišová a Sekce předsedy Úřadu je vedena ředitelem JUDr. Petrem Gajduškem. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012c,d)

4.2 Zakázané dohody

Zakázané neboli kartelové dohody představují významné riziko narušení tržního prostředí a následné snížení blahobytu spotřebitelů. Nejčastější a zároveň nejvíce nebezpečné kartely, se kterými se Úřad setkává, jsou dohody o přímém určení cen. Předem stanovené ceny jsou samozřejmě vyšší a zákazník nemá možnost koupit zboží nebo služby za nižší, konkurenční ceny. Dalším častým typem jsou kartely o rozdělení trhu, důsledkem je omezení přirozené konkurence mezi soutěžiteli, na trhu dochází k stagnaci a zpomalení hospodářského vývoje. Soutěžitelé účastníci se dohody, mají svou pozici na trhu jistou, ale brání vstupu na trh novým konkurentům. I zde je vedle ostatních konkurentů v nevýhodě i spotřebitel, který nemá možnost výběru, resp. má, ale je velmi omezený, neboť ceny zboží či služeb jsou nadprůměrně vysoké. Tyto dva typy dohod jsou považovány za nejvíce nebezpečné, jelikož mají nejcitelnější dopad na tržní prostředí a to je také důvod proč jsou sankcionovány nejpřísněji. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012e)

Antimonopolní úřady jako pomoc při odhalování zakázaných dohod využívají programu shovívavosti, tzv. leniency programu, který je v praxi především v posledních letech značně využíván. Účelem je přimět účastníka kartelu ke spolupráci a poskytnutí informací Úřadu o probíhajícím protisoutěžním jednání, přičemž je účastník motivován prominutím nebo zmírněním sankce. Úřadu to významně zlehčuje práci, neboť odhalování dohod bývá mnohdy obtížné, zdouhavé a těžko prokazatelné. V současnosti je leniency program zaměřen na kartelové dohody, které uzavírají konkurenti mezi sebou navzájem, tedy na kartely uzavírané na horizontální úrovni. (ÚOHS, 2011, s. 12)

Z grafu níže lze vypožorovat, jak se vyvíjel počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod od roku 2003 do roku 2012. Nejvíce jich bylo zahájeno v roce 2003 – 35 správních řízení, další rok počet řízení klesl téměř na polovinu a v dalších letech nadále klesal, v roce 2005 a 2006 bylo zahájeno pouze 5 správních řízení. V roce 2008 počet opět mírně stoupl na 15 a poté znovu klesal, nejméně jich bylo v roce 2010, kdy bylo zahájeno pouze jedno správní řízení. Minulý rok byly zahájeny 4 správní řízení. (ÚOHS, 2012, s. 16)

Obrázek 1 Počet zahájených řízení v oblasti zakázaných dohod

Zdroj: ÚOHS, 2012, s. 6

4.2.1 Dohody mezi podniky

Případ Kofola

Příklad z praxe na uzavření vertikálních dohod o přímém určení cen pro další prodej mezi účastníky řízení a jejich odběrateli nealkoholických nápojů ilustruje případ, jehož účastníky jsou společnosti skupiny Kofola. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012f)

V rámci své dozorové pravomoci Úřad zahájil šetření v oblasti on-trade trhu nealkoholických nápojů. „Účelem uvedeného šetření, je potvrdit či vyvrátit podezření, že výrobci, resp. dodavatelé nealkoholických nápojů nemohou získat nová odbytiště v provozovnách pohostinských zařízení, neboť tyto jsou vázány např. výhradní smlouvou k jinému dodavateli těchto nápojů, tj. potvrdit či vyvrátit podezření na možné uzavření on-trade trhu nealkoholických nápojů sítí vertikálních dohod.“ On-trade trh nealkoholických nápojů je takový trh, na kterém jsou nápoje dodávány za účelem přímé spotřeby v provozovnách pohostinských zařízení - restauracích, hospodách, barech či pivnicích. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012f)

V průběhu správního řízení, které bylo zahájeno v roce 2007, bylo prokázáno, že společnosti skupiny Kofola uzavíraly a plnily letech 2001 až 2008 se svými odběrateli zakázané vertikální dohody o přímém určení cen pro další prodej. Dohody byly uzavírány s konkrétními velkoobchodními odběrateli v rámci území České republiky a ti byli zavázá-

ni dodržovat při dalším prodeji předem dohodnuté jednotné ceny. Důsledkem těchto dohod bylo značné omezení konkurenčního vztahu mezi odběrateli, a tím došlo ke snížení výhod plynoucí pro konečné spotřebitele z přirozené konkurence soutěžitelů na trhu dodávek nealkoholických nápojů. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012g)

Úřad rozhodl, že účastníci řízení uzavírali a následně plnili zakázané dohody o přímém určení cen pro další prodej, které narušily hospodářskou soutěž na trhu dodávek nealkoholických nápojů na území České republiky. Určování cen pro další prodej v konečném důsledku způsobí zvýšení cen pro spotřebitele a omezí konkurenci v rámci značky. Takové jednání považuje české i evropské právo za zakázané, jelikož značně porušuje soutěžní pravidla a proto Úřad jako opatření účastníkům řízení zakázal do budoucna plnění dohod a společnosti Kofola Holding, a.s. uložil pokutu ve výši 27.104.000,- Kč. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012f,g)

Tento případ je specifický tím, že byl poprvé Úřadem aplikován proces narovnání, který umožnil rychlejší ukončení správního řízení. Společnosti skupiny Kofola, jakmile zjistily, že má Úřad dostatek důkazů, zažádaly o proces narovnání a začaly při vyšetřování spolupracovat. Potvrdily existenci a délku protiprávního jednání a poskytly další informace potřebné k vyšetřování. Výsledkem procedury narovnání nebylo pouze zkrácení délky vyšetřování, ale také snížení pokuty a to o 50 %. Výsledná pokuta tedy činila 13.552.000,- Kč. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012g)

Případ Estée Lauder CZ

V roce 2008 vedl Úřad obdobný spor se společností Estée Lauder CZ, s.r.o., která na českém trhu zaujímá 10% podíl s vybranou kosmetikou, když distribuuje značky Aramis, Estée Lauder, Clinique, Donna Karan a Tommy Hilfiger. Úřad ve správním řízení zjistil, že uvedená společnost již od roku 2001 uzavírala a plnila se svými autorizovanými prodejci zakázané dohody, jejichž cílem bylo přímé určení cen pro další prodej. Protisoutěžní jednání bylo ustanoveno v kupních smlouvách o prodeji výrobků vybrané kosmetiky. Společnost Estée Lauder se dopustila narušení hospodářské soutěže, jelikož svým ustanovením omezila rozhodovací autonomie autorizovaných prodejců na určení cen, jelikož museli dodržovat maloobchodní ceny, které jim dodavatel určil. Úřad v tomto případě uložil pokutu společnosti Estée Lauder ve výši 818.000,- Kč. (ÚOHS, 2009b, s. 10)

V obou uvedených případech šlo o dohody uzavřené na vertikální úrovni v oblasti přímého určení cen pro další prodej. Úřad potvrzuje, že iniciátory zakázaných jednání jsou přede-

vším dodavatelé (výrobci) a tudíž pokuty bývají uloženy právě jim. (ÚOHS, 2009b, s. 4) Což je i případ těchto dvou vybraných případů. Výše pokuty se pak stanoví na základě závažnosti dopadu na trh a míry narušení hospodářské soutěže. V případě společnosti Kofola Holding, lze pozorovat efektivnost zavedení procesu narovnání, který na jedné straně pomáhá Úřadu s řešením sporu, ale na straně druhé i účastníku řízení, kterému byla snížena pokuta na polovinu.

4.2.2 Rozhodnutí sdružení soutěžitelů

Sdružení soutěžitelů, především podnikatelských či profesních sdružení, zpravidla nevyvíjí vlastní ekonomickou aktivitu, pokud se ale jejich členové účastní hospodářské soutěže, musí dodržovat stanovená pravidla. Rozhodovací praxe Úřadu potvrzuje, že se členové často dopouští protisoutěžního jednání, i když si to často sami ani neuvědomují. Do roku 2009 pokuty ukládané sdružení nedosahovaly převratné výše, neboť se vyměřovala z obrátu sdružení, který bývá velmi nízký. Po legislativních změnách v druhé polovině roku 2009 se již pokuty stanovují z celkového obrátu všech členů sdružení, což by mělo vést k větší prevenci před zakázaným jednáním členů sdružení. (ÚOHS, 2010b, s. 3)

Sdružení pohřebnictví v ČR

Zakázanou dohodu ve formě rozhodnutí sdružení soutěžitelů ilustruje případ, jehož účastníkem je Sdružení pohřebnictví v ČR, které sdružuje fyzické a právnické osoby působící na trhu pohřebních a souvisejících služeb. Podnětem k zahájení správního řízení byly interní dokumenty Sdružení Pohřebnictví v ČR, které Úřad získal prostřednictvím své dozorové činnosti. (ÚOHS, 2010b, s. 11; Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012h)

Úřad rozhodl o protiprávním jednání na základě těchto zjištěných informací - valná hromada Sdružení pohřebnictví v ČR přijala dokument nazvaný „Kodex cti“, který obsahoval v článku zvaném „Vzájemné chování mezi podnikatelskými subjekty v pohřebnictví a souvisejících oborech“ pravidlo pro členy Sdružení pohřebnictví, aby nepožadovali za své služby ceny nižší, než jsou obvyklé. Porušení zásad obsažených v Kodexu cti by vedlo k vyloučení ze Sdružení. Toto pravidlo bylo uplatňováno a Úřad jednání označil za zakázané, neboť narušilo hospodářskou soutěž na trhu pohřebních a s tím služeb souvisejících, jelikož způsobovalo zachování cen „obvyklých“ a pod hrozbou vyloučení ze Sdružení nemohlo dojít ke snižování cen. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012h)

Nebyl to jediný dokument, který valná hromada Sdružení pohřebnictví ČR přijala. Ke stej-

nému narušení hospodářské soutěže došlo také prostřednictvím dalších dokumentů. Přijata byla směrnice pro marketing v pohřebním oboru, která zakazovala podávání informací srovnávající ceny mezi konkurenty. Rovněž byl vydán metodický materiál „Jak postupovat při kopání hrobů“, následně přepracovaný na „Metodický návod pro stanovení ceny za výkop hrobů“, který obsahoval návod pro stanovení ceníku za služby poskytované členy Sdružení. Dalším metodickým dokumentem byl návod „Jak postupovat při určení výše cen nájmu hrobových míst a služeb s nájmem souvisejících“, který definoval, jak stanovit ceny za služby poskytované členy Sdružení pohřebnictví v ČR. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012h)

Úřad případ zhodnotil jako zakázané a neplatné rozhodnutí sdružení soutěžitelů, jelikož vykazovalo známky unifikace chování členů Sdružení v oblasti cenotvorby. Jako opatření Úřad zakázal do budoucna plnění rozhodnutí sdružení soutěžitelů a uložil pokutu ve výši 500.000,- Kč. (ÚOHS, 2010b, s. 11; Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012h)

Česká lékařská komora

Další případ rozhodnutí sdružení soutěžitelů ilustruje Česká lékařská komora sdružující všechny lékaře vykonávající povolání v léčebné a preventivní péči. Zakázaného jednání se Komora dopustila tím, že její představenstvo doplnilo již dříve vydaný Katalog nadstandardní péče, který obsahoval výčet zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění, o doporučené minimální ceny za jednotlivé výkony. Katalog včetně cen a doporučení, že by měly být Komorou dodržovány, byl zveřejněn na internetových stránkách Komory a zároveň rozeslán okresním sdružením lékařů České lékařské komory. Zde byly uvedeny ceny za konkrétní služby zdravotní péče, například za potvrzení od lékaře o zdravotním stavu pro školy či pro sportovní účely. Vydání katalogu s doporučenými cenami mohlo narušit hospodářskou soutěž na daném relevantním trhu, protože dodržování doporučených minimálních cen ze strany poskytovatelů těchto služeb by mohlo pacienty poškodit. (ÚOHS, 101b, s. 10)

V obou výše uvedených případech došlo k zakázanému rozhodnutí soutěžitelů v oblasti cenotvorby, která je nejčastější formou porušování soutěžního práva. Členové sdružení si tak zajistí silné postavení na trhu a obejdou riziko plynoucí z konkurenčního boje. (ÚOHS, 2010b, s. 10)

4.2.3 Jednání ve vzájemné shodě

Jednání ve vzájemné shodě je založeno na určité formě koordinace či kooperace chování soutěžitelů, tak aby bylo známo budoucí jednání konkurenčních podniků a aby bylo odstraněno riziko podnikání plynoucí z hospodářské soutěže. Podstata tohoto zakázaného jednání spočívá v horizontální dohodě o ceně, která se považuje za jeden z nejzávažnějších protisoutěžních deliktů, označováno také jako hardcore kartel. Důsledkem jednání je enormní nárůst cen zboží a v neposlední řadě vede ke snížení konkurenčního tlaku na zvyšování efektivity nákladů a inovace. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012i)

Jednání ve vzájemné shodě na trhu nakládání s odpady

Dohodu ve formě jednání ve vzájemné shodě ilustruje případ, jehož účastníky jsou společnosti působící na trhu nakládání s odpady, .A.S.A., spol. s r.o., van Gansewinkel, a.s., AVE CZ odpadové hospodářství, s.r.o. a SITA CZ a.s. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012j)

Jednání ve vzájemné shodě probíhalo prostřednictvím vzájemných kontaktů a výměny informací mezi účastníky, čímž sladili svůj záměr rozdělit si zákazníky, který následně realizovali pomocí koordinace postupu ve výběrových řízeních v oblasti nakládání s odpady a v oblasti údržby komunikací. Úřad označil jednání jako protisoutěžní, neboť došlo k rozdělení trhu, vedoucí k narušení hospodářské soutěže na trhu nakládání s odpady na území České republiky. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012j)

Úřad do budoucna plnění takových dohod zakázal a uložil trest a to pokutu ve výši 24.289.000,- Kč pro .A.S.A., spol. s r.o., 10.870.000,- Kč pro van Gansewinkel, a.s., 41.667.000,- Kč pro AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o. a 19.753.000,- Kč pro SITA CZ s.r.o. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012j)

Jednání ve vzájemné shodě na trhu automobilových benzínů

Jedna z nejvyšších pokut, která byla v historii Úřadu udělena, náleží společnostem Agip, a.s, Aral ČR, a.s., Benzina, a.s., Conoco Czech Republic, s.r.o., OMV Česká republika, s.r.o. a Shell Czech Republic, a.s. za jednání ve vzájemné shodě, kterým upravovaly prodejní ceny automobilového benzínu Natural 95 u svých čerpacích stanic. Souhrnná výše pokuty činila 313 mil. Kč. Výše uvedené společnosti přistoupily ve stejném období k nápadnému zvýšení cen benzínu Natural 95 u téměř všech čerpacích stanic. Částka byla u všech prodejců téměř totožná – zvýšení cca o 1 Kč za litr, přičemž neexistovaly na trhu

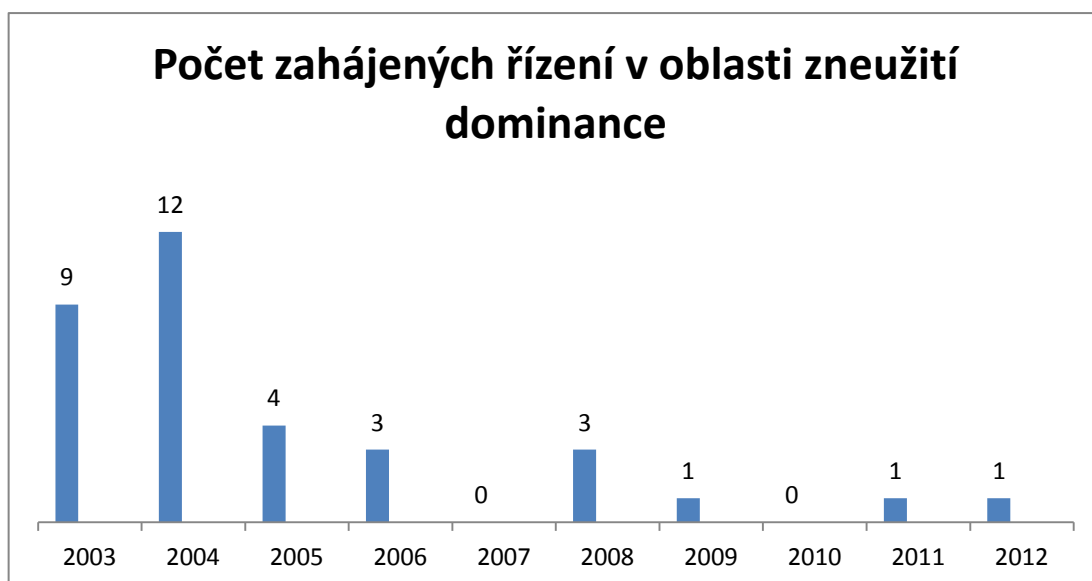
objektivní důvody k nárůstu ceny. Naopak nákupní ceny benzínu měly v daném období klesající charakter. Úřadu se podařilo prokázat, že uvedené společnosti dosáhly koordinace prostřednictvím vzájemného ovlivnění, ať už přímým či nepřímým kontaktem, a to za pomoci České asociace petrolejářského průmyslu a obchodu (ČAPPO) a tisku, ve kterém se vyjádřily o záměru plánovaných úprav prodejních cen benzínu. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012i)

Pokuta byla stanovena tak vysoko z důvodu, že jednání ve vzájemné shodě o cenách mezi soutěžiteli na stejné horizontální úrovni patří k nejzávažnějším formám porušení soutěžního práva. Poškození byli především spotřebitelé, neboť v období, kdy prodejci pohonných hmot sladřovali prodejní ceny, nemohli benzín u účastníků řízení získat za konkurenční ceny. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012i)

4.3 Zneužití dominantního postavení

Zákon o ochraně hospodářské soutěže je přísnější na soutěžitele, které se na trhu nachází s významnou tržní silou. Podmínkou k naplnění skutkové podstaty zneužití dominance je prokázání existence dominantního postavení soutěžitele na trhu. Zakázané je jednání vedoucí k zneužití dominance na vymezeném relevantním trhu způsobující újmu ostatních soutěžitelů. Přičemž samotná existence dominantního postavení zakázaná není, tudíž i určitý soutěžitel nacházející se na daném relevantním trhu v dominantním postavení má právo rozvíjet svou hospodářskou činnost a právo hájit své postavení na trhu, tj. chovat se konkurenčně. Jednání ale musí být přiměřené konkrétním okolnostem a existují-li pro postup dominantanta ospravedlnitelné důvody, nelze jeho jednání považovat za zakázané, i když by za jiných okolností za zakázané považováno bylo. Nezbytným předpokladem pro vyřešení případu je správné vymezení relevantního trhu. Úřad proto využívá různé ekonomické a ekonometrické analýzy trhu, pomocí kterých zjišťuje velikost podílu na trhu daných společností a další faktory jako je finanční nebo hospodářská síla ostatních konkurentů. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012k; ÚOHS, 2011, s. 13)

Z grafu níže lze vypožorovat, že počet případů řešených na území České republiky v oblasti zneužití dominance není vysoký. Nejvyšší počet vykazoval rok 2003 a 2004 a to 9 a 12 případů, v dalších letech počet klesal a v roce 2007 a 2010 nebylo zahájeno ani jedno správní řízení v oblasti zneužití dominantního postavení. V posledních dvou letech bylo zahájeno vždy po jednom správním řízení. (ÚOHS, 2012, s. 6)

Obrázek 2 Počet zahájených řízení v oblasti zneužití dominance

Zdroj: ÚOHS, 2012, s. 6

Zneužití dominantního postavení společností ČEZ

Příklad z praxe na zneužití dominantního postavení ilustruje případ, jehož účastníkem je společnost ČEZ, a.s. Úřad zahájil šetření na základě návrhu podaným společností Sokolovská uhelná (dále jen "SU" nebo "stěžovatel"), která se domnívá možného zneužití dominantního postavení ze strany ČEZ, a.s. (dále jen "ČEZ"), které spočívá v uplatňování rozdílných podmínek při shodném nebo srovnatelném plnění vůči společnosti SU ve srovnání s ostatními producenty hnědého uhlí na území České republiky a to společností Severočeské doly a.s. (dále jen "SD") a společností Mostecká uhelná (dále jen "MU"). Společnost SU se proto domnívá, že by mohla být znevýhodněna v hospodářské soutěži a upozorňuje, že společnost ČEZ je dominantním odběratelem hnědého energetického uhlí a neuplatňuje vůči všem svým dodavatelům této suroviny stejné podmínky, které nejsou ničím logicky odůvodněny. Rozdílnost podmínek spočívá především v cenách, týkajících se dodávek hnědého energetického uhlí a rovněž v délce období platnosti smluv na dodávky hnědého energetického uhlí. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012)

Z podání stížnosti SU vyplývá, že dodává společnosti ČEZ hnědé energetické uhlí. Společnost SU se ale domnívala, že oproti společnostem SD a MU je v nevýhodě. Načež se obrátila na společnost ČEZ se žádostí o změnu smlouvy respektive o uzavření nové smlouvy tak, aby byla totožná se smlouvami, které společnost ČEZ uzavřela se společnostmi SD

a MU. Společnost ČEZ vyhověla SU zčásti, společnost SU totiž dospěla k závěru, že nová upravená smlouva již odpovídá cenovému vzorci, tak jak tomu je u společností SD a MU, přesto období platnosti nové smlouvy bylo navrženo pouze na období střednědobé a nikoliv dlouhodobé, tak jak tomu je u společností SD a MU. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012)

Účastníku řízení, společnosti ČEZ, Úřad nařídil zajistit určitá opatření, která navrhl pro zajištění ochrany hospodářské soutěže a odstranění závadného stavu na relevantním trhu. Společnost ČEZ je povinna Úřad informovat o provedení opravných opatření. V tomto případě tedy nebyla udělena pokuta, ale pouze nápravná opatření, která je společnost ČEZ zavázaná splnit. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012)

Zneužití dominantního postavení společností RWE Transgas

Zneužití dominantního postavení se dopustila také společnost RWE Transgas, a.s., která svým zákazníkům, maloodběratelům zemního plynu a domácnostem stanovila nepřiměřeně vysoké zálohy. Výše záloh špatně určila na základě chyby ve výpočtovém vzorci. Rozdíl mezi běžnou výší zálohy a chybně stanovenou přitom činil až 10 %, jednání se dotklo celkem 129 131 zákazníků. Část zákazníků přemrštěně vysoké zálohy zaplatila, někteří sami zažádali o snížení zálohy, ale k plošnému snížení záloh nedošlo. Úřad proto rozhodl, že společnost RWE neučinila žádnou snahu o nápravu chybného stavu, čímž se dopustila zakázaného jednání a narušila hospodářskou soutěž. Po zahájení řízení ale společnost s Úřadem spolupracovala, přijala závěry Úřadu a v rámci procesu narovnání se zavázala kompenzovat zákazníkům vzniklou újmu. Celková kompenzace vyšla společnost na 5,5 mil. Kč. (ÚOHS, 2009a, s. 9)

Zneužití dominantního postavení na trhu s pohřebními službami

Tento případ z praxe ukazuje, že dominantní postavení nemusí být zneužito pouze velkými národními firmami, nýbrž i těmi malými, místními. Jak již bylo zmíněno, k posouzení, zda je podnik v dominantním postavení, je stěžejní stanovení tržní síly na daném relevantním trhu. Úřad na základě podnětu podaném pohřební službou P. Ú. Musil s.r.o. (dále jen "stěžovatel"), zahájil šetření ve věci přístupu do smuteční obřadní síně ve Znojenské obci Vémyslice. Zmiňovaná smuteční síň je jediná v obci i v nejbližším okolí a jež má ve výhradním nájmu druhá pohřební služba Mikeš, která stěžovateli neumožnila vstup do obřadní síně k uskutečnění smutečního rozloučení. Úřad rozhodl, že pohřební služba Mikeš se dopustila porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže, jelikož jako nájemce dispo-

nuje na zdejší trhu provádění smutečních obřadů tržní silou, která mu umožňuje se do značné míry chovat nezávisle na ostatních soutěžitelích. (ÚOHS, 2011, s. 14)

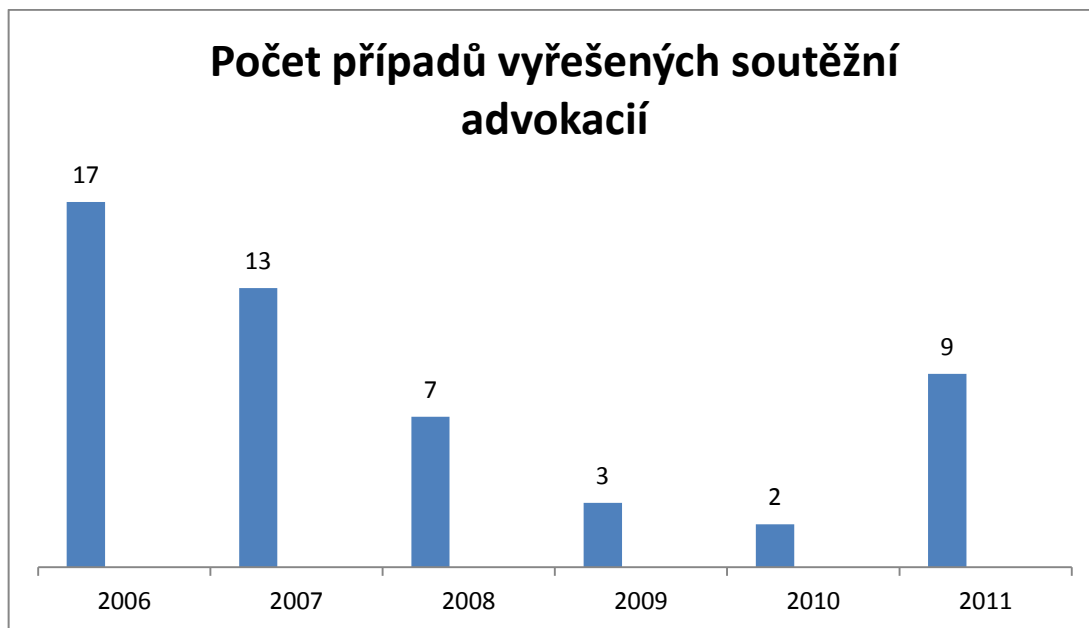
Úřad šetřením dospěl k závěru, že takovým jednáním by mohlo docházet ke zneužití dominantního postavení a navrhl nápravná opatření. Pohřební služba Mikeš vypracovala návrh ceníku a smlouvy o umožnění provádění smutečních obřadů ve zmiňované smuteční síni, spolu s přiměřenými a nediskriminačními obchodními podmínkami, které stěžovatel přijal. (ÚOHS, 2011, s. 14)

4.4 Alternativní řešení

Méně závažná porušení soutěžního práva pomáhá Úřadu řešit soutěžní advokacie. Pojem soutěžní advokacie lze definovat jako souhrn aktivit, které si kladou za cíl utvářet a rozvíjet zdravé soutěžní prostředí. Případy se řeší alternativně, bez zahájení správního řízení a nebo spoluprací s účastníky již v zahájeném správním řízení, bez uložení sankce za podmínky, že soutěžitel se zaváže k nápravě škody, kterou na trhu způsobil. V několika posledních letech antimonopolní úřady upřednostňují tento typ řešení, neboť i bez zahájení správního řízení lze efektivně řešit nápravu závadného stavu. Alternativním způsobem lze řešit pouze lehčí formy porušení soutěžního práva, nikoliv cenové kartely či dohody rozdělující trh. (ÚOHS, 2008, s. 3; ÚOHS, 2011, s. 9)

Prvním případem je situace, kdy soutěžitel, jenž se dopustil zakázaného jednání, z vlastní iniciativy, aniž by ještě bylo zahájeno správní řízení, informuje Úřad a postará se o nápravu závadného jednání. Úřad je v takových situacích připraven k nápomoci pro vyřešení problému. Druhým případem je situace, kdy správní řízení již bylo zahájeno a soutěžitel má možnost v jeho průběhu podat návrh s opatřeními, jenž povedou k odstranění závadného jednání. Tento způsob řešení problémů je i formalizovaný a to jak u zakázaných dohod, tak u zneužití dominantního postavení. Vzhledem k formální úpravě lze tento způsob řešení aplikovat i na závažnější formy zakázaných dohod, ovšem za podmínky, že nikdy nebyly realizovány nebo nevykazovaly žádné známky hardcore kartelů. (ÚOHS, 2008, s. 3)

V grafu lze vidět, jak se vyvíjel počet případů řešených soutěžní advokacií v letech 2006 až 2011. Nejvíce případů vyřešila soutěžní advokacie v roce 2006, v následujících letech počet klesal a v roce 2011 opět stoupl na 9 vyřešených případů. (ÚOHS, 2011, s. 9)

Obrázek 3 Počet případů vyřešených soutěžní advokací

Zdroj: ÚOHS, 2011, s. 9

4.4.1 Proces narovnání

Proces narovnání lze považovat také za jistou formu alternativního řešení protisoutěžního jednání. (ÚOHS, 2011, s. 9) Proceduru narovnání lze definovat jako procesní dohodu mezi soutěžním orgánem a soutěžitelem, resp. mezi více soutěžiteli, kteří jsou podezřelí z protiprávního jednání. Dohoda je založená na tom, že každá ze stran se vzdá určitých nároků, které by měla za normálních okolností, kdyby byl případ řešen v úplném správním řízení. Účastníci řízení se vzdají využití určitých prvků své ochrany, které by jim zajistilo úplné řízení a současně i možnosti, že by mohli být konečným rozhodnutím zproštěny obvinění. Soutěžní úřad se na oplátku vzdává práva uložit vyšší sankci. Z uvedeného vyplývá, že procedura narovnání přináší výhody pro obě strany. Z pohledu podezřelého účastníka lze za primární pozitiva považovat finanční a časové úspory, jakož i možnost ovlivnit konečný způsob vyřešení případu. Soutěžní orgán rovněž těží z časových i finančních úspor, neboť správní řízení bývá nákladné a zkrácením délky se náklady výrazně snižují. Úřady mohou ušetřené prostředky použít například na odhalení více nekalých jednání, což má nejen preventivní, ale i represivní účinky na ostatní soutěžitele. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012g)

Proces narovnání nelze využít v každém případě šetřeném Úřadem. Zda dojde k aplikaci procesu narovnání v konkrétním případě, tak vždy závisí na rozhodnutí Úřadu, jelikož ne-

xistuje právní nárok na narovnání. Bezpodmínečným předpokladem pro možnost zahájení procesu narovnání je doznání účastníků k protisoutěžnímu jednání a akceptace právní kvalifikace jednání ze strany Úřadu. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012g)

Smlouvy s prodejci vánočního punče v Olomouci

Případ z praxe, kdy došlo k alternativnímu způsobu řešení za pomoci procesu narovnání, ilustruje jednání společnosti Kulturní Olomouc. Tato společnost se ve snaze zajistit prodej punče na vánočních trzích v Olomouci, dopustila zakázaného jednání, jelikož měla zavazovat nájemce při pronájmu stánků, aby prodávali punč minimálně za cenu 30 Kč za jeden kelímek s logem města. Tímto jednáním chtěla zabránit špatné zkušenosti z minulého roku. Úřad však ve smlouvách našel pochybnosti a možné narušení hospodářské soutěže. Společnost Kulturní Olomouc okamžitě sama navrhla možnou úpravu smluv, tak aby odpovídala předpisům, kterou následně Úřadu předložila pro kontrolu. Úřad nové znění smluv uznal, neboť vedly k odstranění potencionálního závadného stavu a proto již nebyly účinné žádné další kroky, nebyl důvod k udělení pokuty, protože společnost z vlastní iniciativy začala spolupracovat a sama také odstranila závadný stav. (ÚOHS, 2011, s. 10)

Horizontální dohody společnosti Aukro

Dalším případem alternativního řešení je případ společnosti Aukro, která provozuje aukční server. Úřad se zabýval možnou existencí horizontální dohody, která spočívala v dohodě o stanovení cen jednoho druhu zboží prodávaném na Aukro. Úřad situaci zvážil jako málo závažnou, bez významného potencionálního dopadu na hospodářskou soutěž a proto společnosti nejprve poslal výzvu, aby v dané věci učinila nápravu. Soutěžitelé vzali výzvu na vědomí a od možného zakázaného jednání upustili. Ani v tomto případě nebyl další důvod pro udělení finanční sankce. (ÚOHS, 2011, s. 10)

Česká asociace odpadového hospodářství

Procesu narovnání bylo využito také v případě České asociace odpadového hospodářství, která ovlivňovala trh prostřednictvím odhadů budoucího nárůstu nákladů v oblasti nakládání s odpady. ČAOH je občanským sdružením se zhruba 110 členy a její podíl na relevantním trhu představuje 40 – 65 %. Úřad ve správním řízení rozhodl, že výše zmíněná společnost přijala a plnila zakázané cenové rozhodnutí sdružení soutěžitelů. ČAOH se dopustila zakázaného jednání tím, že každoročně uveřejňovala odhadované výše nákladů na příští rok. Společnost zažádala o proces narovnání, uznala a ukončila zakázané jednání. Původně stanovená výše činila 495.000,- Kč, ale jelikož účastník řízení splnil veškeré po-

žadavky v procesu narovnání, snížil Úřad pokutu o 20 % a výsledná částka činila 396.000,- Kč. V tomto případě celý proces řízení trval pouhých 7 měsíců. (ÚOHS, 2011, s. 13)

Využití procesu narovnání a programu leniency v kartelu výrobců čisticích prostředků

Úřad uložil pokutu v celkové výši 29.274.00 Kč za kartel společnostem Procter & Gamble a Reckitt Benckiser, které se zabývají výrobou čisticích prostředků. Společnost ze skupiny Henkel (poslední účastník dohody) ovšem informoval Úřad o probíhajícím kartelu a při vyšetřování spolupracoval. Díky leniency programu mu proto byla pokuta prominuta. (ÚOHS, 2011, s. 12)

Úřad ve správním řízení prokázal, že účastníci se pravidelně shromažďovali na schůzkách, kde se domlouvali na společném postupu a zrealizovali zvýšení cen určitých pracích prášků. Mimo jiné mezi sebou vzájemně koordinovali a omezovali frekvenci a hodnotu promočních aktivit, jako například výši slev poskytovaných z ceny pracích prášků, aviváží a prostředků na ruční mytí nádobí. Jednoznačným cílem bylo omezit spravedlivý konkurenční boj na trhu pracích prášků, trhu aviváží a trhu prostředků na ruční mytí nádobí na území České republiky. Úřad rozhodl, že účastníci uzavřeli a plnili dohodu o přímém nebo nepřímém určení cen, popřípadě jiných obchodních podmínek, která narušila hospodářskou soutěž. (ÚOHS, 2011, s. 12)

Tento případ ilustruje jednak využití leniency programu typu I, který využila společnost skupiny Henkel a jednak využití leniency programu typu II, který v průběhu řízení využila i společnost Procter & Gamble, který si tímto snížil pokutu o 50 %, současně s procesem narovnání. Proces narovnání následně využily všechny uvedené společnosti, čímž si snížily pokuty o 20 %. Celý proces řízení trval přibližně 3 roky. (ÚOHS, 2011, s. 12 – 13)

Proces narovnání i program leniency má velmi pozitivní vliv na hospodářskou soutěž. Dává soutěžitelům možnost samostatně napravit protiprávní jednání a tím si zásadně snížit výši pokuty. Pomáhá Úřadu efektivně řešit správní řízení, ušetří čas i finanční prostředky. Spolupráce soutěžitelů, jejich doznání, předložení veškerých dokumentů a informací spojených se zakázaným jednáním má přínos pro řešení jiných sporů do budoucna, jelikož je Úřad seznámen s praktikami soutěžitelů.

5 STATISTIKA NEJVYŠŠÍCH ULOŽENÝCH POKUT

Pro zajímavost uvádím statistiku nejvyšších pokut uložených ÚOHS za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže. Seřazeny jsou od nejvyšších, přičemž výše pokut se měnila postupným vývojem správních řízení. Ve většině případů byly pokuty v dalších řízení sníženy, nebo zrušeny či do dnes rozsudky nenabýly právní moci.

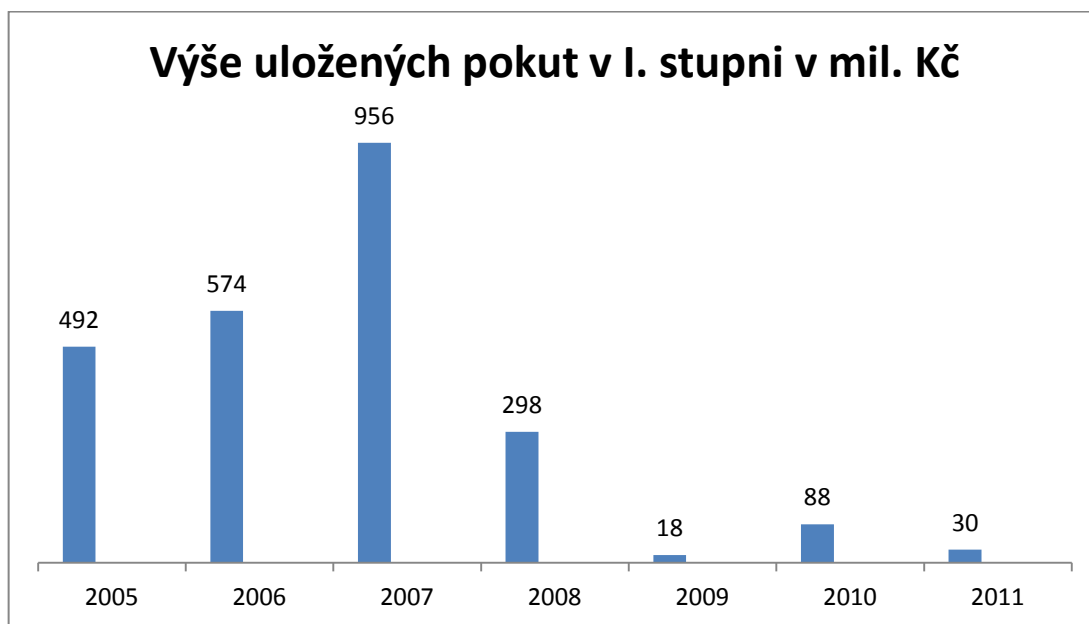
1. 979,221 mil. Kč – nejvyšší uložená pokuta za kartel typu bid-rigging. Účastníci kartelu patří mezi největší výrobce tzv. plynem izolovaného spínacího ústrojí (PISU). Ti se předem mezi sebou domlouvali na tom, kdo nabídne jakou cenu PISU, aby zakázka byla přidělena předem dohodnuté společnosti. Řízení mohlo být uskutečněno na podnět společnosti ABB, jež se kartelu též účastnila a předložila relevantní důkazy o probíhající dohodě. Sankcionováno bylo celkem 16 společností. Společnost ABB, která spolupracovala s Úřadem, byla pokuta v rámci leniency programu prominuta. Existenci kartelu byla potvrzena i v rozhodnutí druhého stupně a částka se snížila na 941,881 mil. Kč, jelikož dvěma společnostem byla pokuta snížena.
2. 484 mil. Kč – druhá nejvyšší pokuta byla uložena za kartel šesti stavebních spořitelů, přičemž byla v dalších řízeních snížena na 201 mil. Kč a nakonec zrušena zcela.
3. 370 mil. Kč – pokuta za zneužití dominantního postavení RWE Transgas na trhu s plynem. Společnost RWE začala s Úřadem spolupracovat a pokuta byla snížena na 240 mil. Kč.
4. 313 mil. Kč – pokuta za jednání ve vzájemné shodě šesti distributorů pohonných hmot Agip Praha, a.s., Aral ČR, a.s., Benzina, a.s., Conoco Czech Republic, s.r.o., OMV Česká republika, s.r.o. a Shell Czech Republic, a.s., které upravovaly prodejní ceny automobilového benzínu Natural 95.
5. 270 mil. Kč – pokuta uložená společnosti České dráhy, a.s. za zneužití dominantního postavení na trhu nákladní železniční dopravy substrátů přepravovaných ve velkých objemech. Zneužití spočívalo především v uplatňování rozdílných cen, rozdílné výši marže a dále v diskriminaci konkurenčních společností Spedit-Trans, a.s. a Šped-Trans Levice, a.s. Pokuta byla snížena na 254 mil. Kč.
6. 210 mil. korun – pokuta uložená společnosti Český Telecom, a.s. (dnes Telefónica), která se dopustila porušení komunitárního práva - neregulované cenové plány obsahující hovorové kredity a volné minuty.

7. 120 mil. Kč – pokuta uložená pekárenské společnosti Delta Pekárny, a.s., Odkolek, a.s. a Penam, spol. s r.o. za jednání ve vzájemné shodě, kdy cílem bylo určování prodejních cen pekárenských výrobků.
8. 118,7 mil. Kč – pokuta uložená společnosti Eastern Sugar Česká republika, a.s., Moravskoslezské cukrovary, a.s. a Cukrovary TTD, a.s., které uzavřeli zakázanou dohodu a jednali ve vzájemné shodě při stanovení prodejních cen cukru a dále uzavřeli dohodu o rozdělení trhu s cukrem.
9. 113,064 mil. Kč - pokuta byla uložena čtyřem největším distributorům léčiv v České republice, a to společnosti Alliance UniChem CZ - 23,859 mil. Kč, Gehe Pharma Praha - 16,831 mil. Kč, Pharmos - 18,638 mil. Kč a Phoenix Lékárenský velkoobchod - 53,736 mil. Kč. K narušení hospodářské soutěže došlo prostřednictvím společně koordinovaného záměru zastavit dodávky léčiv do tří významných nemocnic – Thomayerovy, Na Bulovce (obě v Praze) a nemocnice u sv. Anny (v Brně).
10. 90 mil. Kč – tato pokuta byla uložena společnosti Český Telecom, a.s., která svým jednáním znemožnila alternativním operátorům nabízet koncovým zákazníkům služby ADSL za srovnatelných podmínek, protože uveřejnila velkoobchodní i maloobchodní nabídky a nedala možnost ostatním operátorům dostatek času pro posouzení změny velkoobchodní nabídky, aby tito mohli společnosti Český Telecom efektivně konkurovat.
11. 81,7 mil. Kč – opět společnost Český Telecom, a.s., která zneužila dominantního postavení na trhu poskytování telefonních služeb. V tomto případě byla pokuta naopak v dalších řízeních navýšena na 93 108 600 Kč, jelikož společnost nahlásila špatnou výši obrátu.
12. 60,25 mil. Kč - pokuta uložená za kartel v oblasti pohonných hmot společností Benzina, a.s. Benzina, s.p. a Čepro, které svým společným jednáním koordinovali ceny pohonných hmot.
13. 51 mil. Kč – společností Billa, spol. s.r.o. a Julius Meinl, a.s. za dohodu o sladování nákupních cen zboží a obchodních podmínek vůči svým dodavatelům. Tato pokuta byla snížena na 19,55 mil. Kč. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012m)

5.1 Celková výše uložených pokut

Následující graf zobrazuje přehled celkové výše uložených pokut v jednotlivých letech 2005 až 2011. Absolutně nejvyšších hodnot dosáhly pokuty v roce 2007 - 956 mil. Kč a nejnižších v roce 2009 – pouze 18 mil. Kč. Obecně lze říci, že v posledních třech letech jsou pokuty výrazně nižší, než tomu bylo v prvních třech letech. Všechny uvedené pokuty byly uloženy v prvostupňovém řízení, tudíž se částky mohly v následujících letech měnit.

Obrázek 4 Výše uložených pokut v I. stupni v mil. Kč

Zdroj: ÚOHS, 2011, s. 17

6 EKONOMICKÁ NEGATIVA PORUŠENÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

V této kapitole shrnu ekonomická negativa plynoucí jednak ze zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení, tak i stručně nastíním problematiku monopolního postavení. Vzhledem k tomu, že na území České republiky se s podniky v monopolního postavení často nesetkáme, uvádím pouze jeden podnik, který je v majoritním vlastnictví státu.

6.1 Negativa zakázaných dohod

Nejvíce českou ekonomiku ohrožující jsou tzv. hard core kartely. Mezi ně patří tendrové kartely uzavírané mezi uchazeči o veřejné zakázky tzv. bid rigging. Cílem účastníků takové dohody je dosažení výhodnějších, ale reálně tržní situaci neodpovídajících podmínek. Bid rigging přímo odsává veřejné finance a poškozují všechny spotřebitele, především daňové poplatníky. Tyto dohody způsobují vyloučení soutěže mezi uchazeči o veřejnou zakázku. Existence bid riggingové dohody zpravidla veřejnou zakázku prodraží v rozmezí 10 až 50 %. Každý další uchazeč, který se účastní soutěže o veřejnou zakázku, za normálních okolností, zlevní výsledné plnění až o 5 %. Při existenci bid rigging samozřejmě ke zlevnění dojít nemůže a proto dochází k předražení veřejných zakázek. Vzhledem k tomu, že stát do veřejných zakázek každoročně investuje až 14 % hrubého domácího produktu, což řádově vychází na stovky miliard korun, jsou účinky těchto kartelů na českou ekonomiku devastující. Dochází pak k velmi neefektivnímu nakládání s veřejnými prostředky a k výraznému omezení konkurence v kvalitě poskytovaného plnění a v neposlední řadě k maximálnímu nárůstu cen. (Kindl, 2009, s. 222; ÚOHS, 2011, s.11)

Poslední správní řízení ve věci bid rigging bylo zahájeno v roce 2010. Jednalo se o dohodu, která byla uzavřena mezi uchazeči mající zájem na provozování ubytoven Vojenské ubytovací a stavební správy Litoměřice. Zadavatelem tendru bylo Ministerstvo obrany ČR – Vojenská ubytovací a stavební správa Litoměřice. Úřad uložil pokutu za porušení zákona dosahující skoro 5.000.000 Kč. (ÚOHS, 2011, s. 11)

Dalším hard core kartelem jsou dohody mezi konkurenty o stanovení (fixaci) cen. V důsledku horizontální dohody o fixaci cen mezi sebou daní konkurenti přestávají soutěžit, dojde k omezení hospodářské soutěže a následně ke zvýšení prodejních cen – pokud se jedná o cenový kartel na straně nabídky. Újma je způsobena především konečným spotřebitelům. (Kindl, 2009, s. 219 – 220)

Za další typ hard core kartelu jsou považovány segmentační kartely, které rozdělují trhy, zákazníky či nákupní zdroje. Důsledkem segmentačních dohod by mohl být vznik tzv. lokálních monopolů. Opět dojde k omezení hospodářské soutěže a vzájemného konkurování, neboť například při teritoriálním vymezení se příslušní soutěžitelé dohodnou, na jakou část území trhu bude poskytovat své služby či dodávat zboží. (Kindl, 2009, s. 221)

Posledním hard core kartelem jsou restriktivní kartely o omezení nebo kontrole výroby nebo odbytu. Kindl (2009, s. 222) popisuje, že tyto dohody jsou obrácenou stranou mince cenových kartelů a s ohledem na vztah mezi poptávkou, nabídkou a cenou jsou ekonomické důsledky cenových a restriktivních kartelů obdobné. Jakmile dojde k nárůstu ceny, zákonitě klesá poptávka a tím pádem i odbyt. Obdobně, jakmile je snížena nabídka, roste cena, jelikož dodávané zboží se stává vzácnější a zákazníci jsou ochotni zaplatit více.

Obecně za negativní důsledky porušování soutěžního práva lze považovat zejména nárůst cen nad tržní úroveň, výrazné omezení nabídky zboží a služeb či zpomalený technický či hospodářský rozvoj. Újma je způsobena, jak konečným spotřebitelům, tak ostatním konkurentům. (ÚOHS, 2011, s.11)

6.2 Negativa zneužití dominantního a monopolního postavení

Nebezpečí zneužití dominantního postavení spočívá v zneužívání tržní síly podniku, což mu umožňuje chovat se do značné míry nezávisle. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, © 2012k) Dané chování má obdobné důsledky, jak u existence zakázaných dohod. Dochází k vyloučení konkurentů ze soutěže či poškození jejich schopnosti konkurovat. Zásadním rozdílem oproti zakázaných dohod je skutečnost, že zneužití dominantního postavení je zpravidla trestáno přísněji a z toho důvodu v oblasti zneužití dominance není povoleno udělovat výjimky ze zákazu.

Monopolní postavení je situace, kdy je nabídka omezena pouze na jeden podnik. Pokud na trhu existuje podnik v dominantním postavení a nedocházelo by k regulaci antimonopolních úřadů, pak by se z dominanta mohl snadno stát monopolista. Jelikož na trhu fungují soutěžní úřady, typický monopol v dnešní době už prakticky nenajdeme. (Fincentrum, a.s., © 2006 – 2013) Ve státním vlastnictví zůstalo jen několik málo společností. Jediným podnikem, jejímž majoritním vlastníkem je stát je – 69, 78 % akcií (stav k 31.13.2012), je společnost ČEZ, a.s. (ČEZ, a.s., © 2013) Důsledky existence společnosti ČEZ jsou pro spotřebitele prakticky zanedbatelné. Protože ČEZ ovládá většinu výrobních zdrojů na území

České republiky ČEZ je na českém trhu s elektřinou hlavním „cenotvůrcem“. Při prodeji vyrobené elektřiny se jeho cenové hladině přizpůsobili ostatní nezávislí výrobci. Ceny elektřiny při nákupu mají tak všichni odběratelé ČEZ obdobné, protože jsou určovány velkoobchodním trhem. (Ondřejová, 2007, s. 270 – 271)

Stát má ve vztahu ke společnosti ČEZ dva protikladné zájmy – na jedné straně chce spotřebitelům přiměřeně nízké ceny elektřiny, tohoto cíle by se pochopitelně dosáhla v případě, kdyby na daném trhu existovalo více konkurentů a na straně druhé usiluje o vysoké odměny, které se vyplácí ze zisku z prodeje elektřiny a čím vyšší zisk, tím vyšší cena elektřiny. (Ondřejová, 2007, s. 272)

Hlavním ekonomický negativem je i u monopolního postavení vyřazení ostatních konkurentů z trhu, čímž dojde na relevantním trhu k narušení hospodářské soutěže. Podniky začnou diktovat nevýhodné podmínky a opět dochází ke zvýšení cen, omezení nabídky a celkově ke zpomalení hospodářského růstu.

7 NÁVRHY K MINIMALIZACI NÁKLADŮ SPOJENÝCH S DOMINANTNÍM A MONOPOLNÍM POSTAVENÍM

Zneužití dominantního postavení je velmi vážným porušením zákona a dopady na hospodářskou soutěž jsou citelné – již zmíněné zvýšení cen nad tržní úroveň, klesající nabídka zboží a služeb, vyloučení zbylých konkurentů z trhu a celé hospodářské soutěže. Podnik v dominantním postavení přestává mít důvod dál soutěžit, protože veškerou konkurenci vyloučil z trhu a může začít diktovat nevýhodné podmínky. Snadno se z dominanta může stát monopolista a situace na trhu začne být neudržitelná. Soutěžní orgány se snaží hlídat podniky s významnou tržní silou, aby nedocházelo k jejímu zneužití.

Téměř všechny uvedené případy, které byly řešeny Úřadem, se týkaly zneužití dominantního postavení v oblasti stanovování cen. Nejčastějšími odvětvími jsou:

1. Energetika - společnost ČEZ a RWE Transgas
2. Telekomunikace - Český Telecom
3. Železniční doprava - České dráhy

To, že Úřad považuje zneužití dominantního postavení za nejzávažnější narušení hospodářské soutěže, potvrzuje i statistika nejvyšších uložených pokut, ve které se všechny čtyři výše uvedené společnosti nacházejí.

Z pohledu soutěžitelů bych doporučila podnikům zajistit si a nastudovat veškeré legislativní dokumenty týkající se hospodářské soutěže, aby přesně věděli, které jednání je povolené a které naopak zakázané. Protože není vyloučeno, že podnik v dominantním postavení se může dopustit zakázaného jednání v podobě uzavírání zakázaných dohod, je dobré sledovat legislativní změny v obou oblastech porušení soutěžního práva. ÚOHS každý rok vydává výroční zprávy, kde mimo svých úspěchů a své činnosti, také uveřejňuje chystající se legislativní změny. Vedle výročních zpráv, lze na webových stránkách ÚOHS také najít tzv. informační listy, které jsou vydávány nepravidelně již v průběhu roku. Jsou vždy zaměřeny na konkrétní téma, které detailně Úřad rozvádí a slouží rovněž jako příručka pro podniky. Znalost zákona je velmi důležitá, mnohdy se stává, že se podniky dopouští zakázaného jednání, aniž by si to samy uvědomovaly. Neznalost zákona ovšem neomlouvá.

V případě, kdy už se podnik dopustí zakázaného jednání, rozhodně bych doporučila využít procesu narovnání. Ať už před zahájením správního řízení, tak v jeho průběhu. Proces narovnání lze aplikovat jak při uzavírání zakázaných dohod, tak při zneužití dominantního

postavení. Využitím procesu narovnání se dopady na ekonomiku jednoznačně zmírní – Úřad nevyvalozí tolik peněžních prostředků - buď k zahájení správního řízení nedojde vůbec a nebo se jeho délka alespoň značně zkrátí. V neposlední řadě to má výhody pro samotného soutěžitele, může se vyhnout vyšší pokutě a rovněž celému procesu vyšetřování. A samozřejmě nedojde k narušení hospodářské soutěže, případně tomu bude včas zabráněno a nedojde k poškození spotřebitelů. V případě zakázaných dohod pak lze využít i obdobné alternativy – programu leniency.

Z pohledu ÚOHS a obecně všech soutěžních úřadů v rámci EU, bych doporučila nadále využívat alternativní způsoby řešení protisoutěžních případů, jelikož se to v několika případech ukázalo jako prospěšné.

ZÁVĚR

Tématem této bakalářské práce byla problematika hospodářské soutěže podle práva Evropské unie. Zabývala jsem se především právem kartelovým, které zahrnuje oblast zakázaných dohod a zneužívání dominantního postavení, jehož právní úprava je zakotvena v člancích 101 a 102 SFEU.

V teoretické části jsem se stručně zabývala historií Evropské unie, charakterizovala jsem základní pojmy z oblasti hospodářské soutěže, jako je podnik, významná tržní síla a relevantní trh, jelikož správné vymezení těchto pojmů je prvním krokem k správnému posouzení soutěžního případu. Popsala jsem demonstrativní příklady zakázaných dohod, jejich skutkovou podstatu a možné výjimky ze zákazu obsaženém v článku 101 SFEU. Rovněž jsem popsala skutkovou podstatu a jednotlivé příklady zneužití dominantního postavení. Na závěr teoretické části jsem uvedla, jaké jsou rozdíly mezi články 101 a 102 SFEU, sankce, které hrozí soutěžitelům za porušení soutěžního práva a jaký je vztah mezi Evropskou komisí a soutěžními úřady v jednotlivých členských zemích.

V praktické části jsem se zabývala několika případy, které řešil soutěžní úřad na území České republiky, jak v oblasti zakázaných dohod, tak v oblasti zneužití dominantního postavení. Představila jsem Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, jeho strukturu a hlavní cíle. Uvedla jsem statistiku nejvyšších uložených pokut, které Úřad pro ochranu hospodářské soutěže udělil. Dále jsem rozebrala poměrně mladé téma – alternativní řešení protisoutěžního jednání pomocí tzv. soutěžní advokacie, které zahrnuje proces narovnání a program leniency. I zde jsem popsala konkrétní případy z praxe, kdy byly tyto procedury aplikovány a jaké výhody přinesly. Na závěr jsem popsala ekonomická negativa plynoucí z existence zakázaných dohod a zneužívání dominance a navrhla opatření, která by měla směřovat k minimalizaci nákladů spojených s dominantním postavením.

Regulace hospodářské soutěže na území České republiky považuji za efektivní a na vysoké úrovni. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže aktivně řeší protisoutěžní jednání a snaží se o nápravu. Velký přínos spatřuji zejména ve využívání procesu narovnání a programu leniency, který očividně šetří náklady na řízení, čas a umožňuje snížení či dokonce promínutí sankce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. DĚDIČ, Jan a Petr ČECH, 2005. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU, aneb, Co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Bova Polygon, 485 s. ISBN 80-7273-122-X
2. KINDL, Jiří, 2009. *Kartelové a distribuční dohody. Teorie a praxe.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 323 s. ISBN 978-80-7400-136-9
3. ONDREJOVÁ, Dana, 2007. *Národní šampioni a hospodářská soutěž.* Praha: Linde, 314 s. ISBN 978-80-7201-678-5
4. OUTLÁ, Veronika a kol., 2008. *Právo Evropské unie.* 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 387 s. ISBN 978-80-7380-084-0
5. PETR, Michal a kol., 2010. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 624 s. ISBN 978-80-7400-307-3
6. RAUS, David a Robert NERUDA, 2005. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU: [české soutěžní právo a legislativa EU s komentářem : dohody narušující hospodářskou soutěž a zneužití dominantního postavení].* Brno: CP Books, 359 s. ISBN 80-251-0394-3
7. SVOBODA, Pavel, 2011. *Úvod do evropského práva.* 2. podstatně přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 277 s. ISBN 978-80-7179-621-3
8. SVOBODA, Pavel, 2011. *Úvod do evropského práva.* 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 362 s. ISBN 978-80-7400-334-9
9. CZECHTRADE, © 1997 - 2013a. Evropská soutěžní politika. *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropska-soutezni-politika-5148.html>
10. CZECHTRADE, © 1997 – 2013b. Právní úpravy EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek. *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pravni-upravy-eu-v-oblasti-ochrany-2272.html>
11. ČEZ, a.s, © 2013. Struktura akcionářů. *O společnosti – Čez.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/cez/struktura-akcionararu.html>

12. EUROPA.EU, 2011. Použití článků 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (dříve články 81 a 82 Smlouvy o ES). *Europa: Přehledy právních předpisů* [online]. [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/competition/firms/126092_cs.htm
13. FINCENTRUM, a.s. © 2006 – 2013. Volný trh, nebo monopol států? *Žijeme ve světě monopolu – Investujeme.cz.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/zijeme-ve-svete-monopolu/>
14. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012a. Úvodní stránka. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.* [online]. [cit. 2013 05 01]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/uvodni-stranka.html>
15. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012b. Poslání a kompetence. *O Úřadu – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu.html>
16. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012c. Vedení Úřadu. *O Úřadu – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/vedeni-uradu.html>
17. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012d. Historie Úřadu. *O Úřadu – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>
18. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012e. Zakázané dohody a zneužití dominantního postavení: Zakázané dohody. *Hospodářská soutěž – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance.html>
19. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012. Výroční zpráva 2009a. *Výroční zprávy - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/Vyrocnizprava_2009.pdf
20. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012. Výroční zpráva 2010a. *Výroční zprávy - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.* [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/Vyrocnizprava_2010.pdf

21. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012. Výroční zpráva 2011. *Výroční zpráva - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/vyrocní_zprava_UOHS_2011_PRINT.pdf
22. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012. Informační list 2008. *Informační listy - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2008/Infolist_2008_02_advokacie.pdf
23. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012. Informační list 2009b. *Informační listy - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2009/infolist_2009_02_RPM.pdf
24. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012. Informační list 2010b. *Informační listy - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2010/Infolist_2010_03_final.pdf
25. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012. Informační list 2012. *Informační listy - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2012/info-list-4_2012-UOHS-web.pdf
26. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012f. Rozhodnutí: S095/2008/KD-14495/2008/810. *Sbírký rozhodnutí – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-01]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-7592.html>
27. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012g. Řízení s Kofolou bylo ukončeno narovnáním. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/761-rizeni-s-kofolou-bylo-ukonceno-narovnanim.html>
28. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012h. Rozhodnutí: S161/2007/KD-08040/2008/850. *Sbírký rozhodnutí – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-01]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-7592.html>

rska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-7954.html

29. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012i. Pokuta 313 mil. Kč distributorům pohonných hmot. *Informační centrum – Tiskové zprávy – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/tiskove-zpravy/hospodarska-soutez/160-pokuta-313-mil-kc-distributorum-pohonnych-hmot.html>
30. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012j. Rozhodnutí: S346/2010/KD-21896/2010/850/KNE. *Sbírký rozhodnutí – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-01]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-10112.html>
31. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012k. Zakázané dohody a zneužití dominantního postavení: Zneužití dominantního postavení. *Hospodářská soutěž – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance.html>
32. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012l. Rozhodnutí: S 273/06-21087/06/610. *Sbírký rozhodnutí - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-01]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-6466.html>
33. ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, © 2012m. Přehled nejvyšších pokut uložených ÚOHS za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže s následným vývojem jednotlivých kauz. *Statistiky – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*. [online]. [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČAOH Česká asociace odpadového hospodářství

EU Evropská unie

OHS Ochrana hospodářské soutěže

SDEU Soudní dvůr Evropské unie.

SFEU Smlouva o fungování Evropské unie

SPČR Sdružení pohřebnictví v České republice

ÚOHS Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Počet zahájených řízení v oblasti zakázaných dohod.....</i>	<i>36</i>
<i>Obrázek 2 Počet zahájených řízení v oblasti zneužití dominance .....</i>	<i>42</i>
<i>Obrázek 3 Počet případů vyřešených soutěžní advokací.....</i>	<i>45</i>
<i>Obrázek 4 Výše uložených pokut v I. stupni v mil. Kč .....</i>	<i>50</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Hodnocení dominance</i>	26
--	----